LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA LAG-a „PODRAVINA“
ZA RAZDOBLJE 2023. - 2027.

V.2

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Podmjera 19.1. »Pripremna pomoć« – provedba tipa operacije 19.1.1. »Pripremna pomoć«
Mjera 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER
(CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)«
Lokalna akcijska grupa „PODRAVINA“

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020. (2021. i 2022.)
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

POPIS KRATICA

AGRONET	Elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
CLLD	eng. *Community Led Local Development* - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
DZS	Državni zavod za statistiku
DZ	Dom zdravlja
EU	Europska unija
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IT	Informacijske tehnologije
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JU	Javna ustanova
KKŽ	Koprivničko-križevačka županija
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja fran. *Liaison Entre Actions de Dévelopment de l'Economie Rurale*
LRS	Lokalna razvojna strategija
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
OCD	Organizacije civilnog društva
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PRR	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020.
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
SOPG	Samoopskrbno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
RH	Republika Hrvatska
SPZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.
TZ	Turistička zajednica
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika EU-a

SADRŽAJ

UVOD.....5
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a.....6
1.1.1. Područje LAG-a.....6
Slika 1: Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u.....7
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske.....8
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u.....9
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a.....9
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a.....10
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština.....10
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a.....11
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a.....12
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a.....13
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a.....13
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a.....14
Tablica 4: Komunalna infrastruktura na području LAG-a.....15
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a.....16
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a.....17
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a.....17
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji područja LAG-a.....19
Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....19
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....20
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....20
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a.....20
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a.....21
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a.....22
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a.....23
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....24
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a.....25
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a.....26
1.3. Demografske značajke područja LAG-a.....27
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a.....28
Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a*.....29
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.....30
Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata.....31
3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS-a.....33

3.1. Opis partnerstva 33
Tablica 20: Članovi LAG-a 33
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS 34
Tablica 22: Tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječaju 34
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS 34
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS 35
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA 36
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize 36
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a 36
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS 38
5.1. Prikaz potreba područja LAG-a 38
Tablica 25: Potrebe područja LAG-a 40
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS 40
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS 40
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje 42
Tablica 27: Intervencije u LRS 42
Tablica 28: Projekti suradnje 45
Tablica 29: Opis intervencija 45
5.4. Opis procesa odabira projekata na natječajima LAG-a 57
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP-om 58
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP 58
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS 58
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS 58
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS 59
6.2. Opis praćenja (monitoringa) i procjene (evaluacije) provedbe LRS 59
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP 61
7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS 62
7.1. Financijski plan provedbe LRS 62
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS 62
7.2. Akcijski plan provedbe LRS 63
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS 63
PRILOZI 64
Prilog 1. 64
Prilog 2. 65
Prilog 3. 68

UVOD

Lokalna akcijska grupa (LAG) „PODRAVINA“ osnovana je 15. listopada 2012. godine i obuhvaća 16 jedinica lokalne samouprave istočnog dijela Koprivničko-križevačke županije.
LAG „PODRAVINA“, uz druge LAG-ove Republike Hrvatske, provodi LEADER pristup te svojim djelovanjem povezuje lokalne razvojne dionike iz svih razvojnih interesnih skupina odnosno sva tri razvojna sektora (javni, civilni i gospodarski). Svojim djelovanjem, LAG doprinosi jačanju kapaciteta lokalnih dionika te širenju LEADER/CLLD načela i metodologije u integralnom razvoju područja djelovanja putem međusektorskog povezivanja, jačanja kapaciteta, razmjenu znanja, vještina i iskustava te provodi javno zagovaranje interesa lokalnih dionika, predstavnika javnih i privatnih lokalnih socioekonomskih interesa. Svrha djelovanja LAG-a je unaprjeđenje kvalitete života u području obuhvata, poticanje interesnih skupina u donošenje odluka na lokalnoj razini, okupljanje i povezivanje dionika koji teže i djeluju u smjeru održivog i ujednačenog razvoja zajedničkog prostora. Područja djelovanja LAG-a odnose se na demokratsku političku kulturu, gospodarstvo, međunarodnu suradnju, obrazovanje, znanost i istraživanje te održivi razvoj. Glavna zadaća LAG-a je priprema i izrada lokalnih razvojnih strategija te njihova provedba uz stalno praćenje, vrednovanje postignuća i jačanje kapaciteta dionika.
Lokalna razvojna strategija (LRS) LAG-a „PODRAVINA“ osnovni je dokument integriranog teritorijalnog razvoja pod vodstvom zajednice (LAG-a) koji se provodi u svrhu ostvarenja cilja 5. Kohezijske politike Europske unije (EU) „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ za programsko razdoblje 2021.-2027. Svrha LRS je, u ovom programskom razdoblju EU i provedba programa LEADER/CLLD u okviru Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike EU, usmjerena integriranom razvoju ruralnih područja koji vodi lokalna zajednica u razdoblju 2023.-2027. LRS sadrži osnovne smjernice za realizaciju razvojnih intervencija na lokalnoj razini putem projekata (operacija) koji odgovaraju specifičnim razvojnim potrebama lokalne zajednice i koji, na najbolji način, doprinose integralnom i održivom razvoju područja LAG-a.
Lokalna razvojna strategija izrađena je u skladu sa *Strateškim planom Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.* (SP ZPP), intervencijom 77.06 *Potpora LEADER/CLLD pristupu* te prema *Uputi za izradu intervencija* i *Obrascu za izradu lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2023.-2027.*, dokumentima donesenim od strane Ministarstva poljoprivrede. Također, Lokalna razvojna strategija usklađena je sa *Planom razvoja Koprivničko-križevačke županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine* kao i drugim relevantnim razvojnim dokumentima nadređene regionalne i nacionalne te Europske razine.
U pripremi i izradi LRS ključnu ulogu imali su predstavnici dionika iz javne i privatne interesne skupine odnosno iz javnog, gospodarskog i civilnog sektora. Cijeli proces izrade LRS zasnovan je na participativnom partnerskom pristupu i sedam načela LEADER-a. U provedbi konzultacija sa širokim krugom razvojnih dionika održane su interaktivne radionice, sastanci, konzultacije na kojima su razmijenjene razvojne potrebe područja LAG-a. Za utvrđivanje fokusa intervencija, odnosno njihova obuhvata, provedena je anketa koja je ujedno bila podloga za definiranje razvojnih potreba. Ukupno partnerstvo, Skupština LAG-a „PODRAVINA“ je, nakon rasprave i usuglašavanja, na sjednici održanoj 19. rujna 2023. godine usvojila Lokalnu razvojnu strategiju za programsko razdoblje 2023.-2027. Prvu izmjenu LRS (V.1), Skupština LAG-a „PODRAVINA“ usvojila je na sjednici održanoj 12. prosinca 2024. godine. Drugu izmjenu LRS (V.2), Skupština LAG-a „PODRAVINA“ usvojila je na sjednici održanoj 23. prosinca 2025. godine.

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LOKALNA RAZVOJNA STARTEGIJA (LRS)

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

Područje LAG-a „PODRAVINA“(u daljem tekstu: LAG) nalazi se na sjeverozapadu Hrvatske i obuhvaća istočni dio Koprivničko-križevačke županije. Na sjeveru se prostire duž granice s Republikom Mađarskom, u prostoru između rijeke Drave i gorja Bilogore. Područje LAG-a graniči s Bjelovarsko-bilogorskom županijom na zapadu i Virovitičko-podravskom županijom na jugu. LAG obuhvaća **16 JLS**: grad Đurđevac i 15 općina. Površina LAG-a je **831,17 km²** tj. 47, 55% Županije ili 1,48% kopnenog teritorija RH. Na području LAG-a (Popis stanovništva 2021.) živi **35.358 stanovnika u 60 naselja**, ili 34,78% stanovništva Županije. U odnosu na 2011., broj stanovnika se smanjio za 6.390 ili 15,31%. Područje LAG-a pripada porječju rijeke Drave. Prevladava poljoprivredna djelatnost dok se na cijelom području nalaze značajna nalazišta nafte i plina. **Drnje je** područje duge ratarsko-stočarske tradicije. Na području Općine sačuvani su vrijedni elementi ruralne arhitekture. Osim poljoprivrede na području se eksploatira tehničko-građevni materijal – šljunak čuveni „Botovac“. **Đelekovac** kao općina ima 2 naselja (Đelekovac i Imbrovec) nalazi se u pograničnom području prema Republici Mađarskoj. Smještena je dijelom uz rijeku Dravu. Najznačajnija gospodarska grana je poljoprivreda. Grad **Đurđevac** je u istočnom dijelu LAG-a, 10-tak km udaljeno od rijeke Drave. Grad se nalazi na čvorištu Podravske magistrale prema Bjelovaru i Zagrebu. Kroz njega prolazi i pruga koja spaja Osijek, Koprivnicu i Zagreb. Od gradova Bjelovar, Koprivnica i Križevci udaljen je manje od 30 km, a od mađarske granice cca 10 km. Poznat je po đurđevačkim pescima (tzv. hrvatske pustinje) i manifestaciji Picokijada koja je postala nacionalno prepoznatljiva. Uz Koprivnicu i Križevce jedno od tri grada koji su nositelji razvoja cijele Županije. **Ferdinandovac** je poljoprivredni kraj, okružen šumom bogatom divljači, u neposrednoj blizini toka rijeke Drave. Više neiskorištenih izvora geotermalne vode. **Gola** je Općina kojoj naziv dolazi iz mađarskog jezika i znači roda, a na području Općine mnogobrojna su njihova gnijezda. Nalazi se između lijeve obale rijeke Drave i mađarske granice. Područje intenzivne poljoprivrede i stočarstva. **Hlebine** kao općina ima 2 naselja Hlebine i Gabajeva Greda, na desnoj je obali rijeke Drave. Općina je najpoznatija po slikanju uljanim bojama na staklu (Hlebinska slikarska škola). **Kalinovac** je poznat po naselju Batinske gdje je rođen poznati slikar naive Ivan Lacković Croata. Osim poljoprivredom, stanovnici se bave poduzetništvom. Poznato poduzeće je Rasco d.o.o. za proizvodnju komunalne opreme. **Kloštar Podravski** je na granici s Bjelovarsko-bilogorskom i Virovitičko-podravskom županijom. Najznačajnija gospodarska grana je poljoprivreda. **Koprivnički Bregi** imaju važno eneolitsko nalazište Seče. Korištenje esperanta je između dva rata bilo popularno među seljacima, a kasnije korištenje esperanta se slabi. Osim poljoprivrede, na temelju očuvane tradicije sela, nastoji se promovirati ruralni turizam. **Koprivnički Ivanec** poznat je po bogatoj tradicijskoj i kulturnoj baštini. Područje je nematerijalne baštine Ivanečkog veza. Najvažnija gospodarska djelatnost je poljoprivreda. **Molve**se prostiru s obje strane rijeke Drave. Na području Općine nalazi se mreža plinovoda i naftovoda. **Novigrad Podravski** ima razvijenu poljoprivredu i stočarstvo. Južni dio općine je vinogradarski kraj. Rodno mjesto hrvatskog glumca Martina Sagnera. **Novo Virje je** općina s jednim istoimenim naseljem i s najmanje stanovnika na području LAG-a. Poljoprivredno-stočarski kraj. **Peteranec** je područje poljoprivrede i prerađivačke industrije, očuvane tradicije i ruralne arhitekture. U naselju Sigecu snimana je tv. serija „Gruntovčani“.

Podravske Sesvete općina je s jednim istoimenim naseljem, uz granicu s Mađarskom. Gospodarstvo se oslanja na poljoprivredu i obrtništvo. **Virje** ima uređenu komunalnu infrastrukturu. Područje razvijene poljoprivrede. Sve veći značaj ima vinogradarstvo, pčelarstvo, turizam i gastro ponuda.

Slika 1: Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Izvor: *https://nrm.hr/clld/imenik-lagova/*

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km²)	Broj kućanstava u JLS
Drnje	1533	*Navedeno u Prilogu 2.*	*Navedeno u Prilogu 2.*	29,65	51,7	524
Đurđevac	7378			157,19	46,94	2550
Đelekovec	1281			25,89	49,48	483
Ferdinandovac	1415			49,25	28,73	476
Gola	2078			76,33	27,22	665
Hlebine	1180			30,95	38,13	382
Kalinovac	1297			35,55	36,48	444
Kloštar Podravski	2749			51,47	53,41	932
Koprivnički Bregi	1968			34,98	56,26	648
Koprivnički Ivanec	1798			32,96	54,55	581
Molve	1767			46,53	37,98	564
Novigrad Podravski	2300			64,62	35,59	832
Novo Virje	1026			35,98	28,52	337
Peteranec	2300			51,77	44,43	764
Podravske Sesvete	1446			29,47	49,07	488
Virje	3842			78,55	48,91	1306
Ukupno LAG	**35.358**			**831,14**	**42,96**	**11.976**
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB		40253958671				
Adresa sjedišta		Ulica Đure Basaričeka 8, 48350 Đurđevac				
Adresa podružnica		n/p				
Kontakt telefon		+385 (0)98 977 2082				
Kontakt e-mail		lag.podravina@gmail.com				
Mrežna stranica		https://www.lag-podravina.hr/				

Izvor: *Državni zavod za statistiku – za osnovne statističke podatke o LAG-u; Popis stanovništva 2021.*

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Naselja unutar LAG obuhvata se nalaze u dolini rijeke Drave i zauzimaju područje sjeveroistočnih obronaka Bilogore i naplavne ravnice rijeke Drave. Naplavna ravnica je predstavljena s šljuncima i pijescima riječnih terasa, te naplavnim i barskim sedimentima (uglavnom glinama i siltovima) rijeke Drave. Ostatak doline, kao i obronaka koje pokrivaju ove općine, uglavnom je prekriven lesom, odnosno lesoidnim talogom predstavljenim siltovima i manjim dijelom siltozim glinama i pijescima (Hećimović, 1987). Područje općina unutar LAG-a je dugi niz godina predmet istraživanja i eksploatacije ugljikovodika. Ovdje se nalaze neka od najizdašnijih eksploatacijskih polja poput Molva, Kalinovca (najznačajnija). Na polju Molve je do 1997. pridobiveno 636 milijardi m^3 plina. Ukupna energetska vrijednost ovog područja može se usporediti s učinkom četiri do pet nuklearnih elektrana kao što je Krško (Velić, 2007). Razlog izdašnih rezervi nafte, plina i kondenzata je duboka sedimentna ispuna koja se nalazi ispod doline rijeke Drave. Ona se prostire između obronaka Bilogore, Papuka i Krndije i

morfoloških uzvišenja s mađarske strane, a proteže se od Međimurja do Osijeka, i naziva se još i Dravskim bazenom. Debeli slijed sedimentnih stijena koji doseže debljine i preko 6 km, omogućio je formiranje stijena u kojima je moguće generiranje i nakupljanje ugljikovodika (Velić, 2007; Pavelić Kovačić, 2018; Rukavina &, *et al.*, 2023).Osim nakupljanja ugljikovodika, područje ovih općina, ima veliki geoenergetski potencijal i s aspekta geotermalne energije, kao i aspekta mogućeg skladištenja ugljičnog dioksida. Formiranje Dravskog sedimentnog bazena rezultiralo je današnjim uvjetima temperatura u podlozi ovog bazena koje premašuju 150°C na području predmetnih općina (Bali &, *et al.*, 2012). Na taj način prostor predmetnih općina ima veliki geotermalni potencijal koji bi se mogao usporediti s izgradnjom srednje velike geotermalne elektrane preko 15 MW. Geoenergetski potencijal ovog prostora može se u budućnosti planirati iz aspekta uskladištenja ugljikovog dioksida. S obzirom na direktive o dekarbonizaciji na razini EU te moguće buduće penalizacije prekomjerne proizvodnje CO_2 kao nusprodukta, geološko skladištenje CO2 predstavlja jednu od konkretnih mjera ka postizanju ovog cilja (Parlament Europske Unije, 2009). Područje predmetnih općina odlikuje se dobrom istraženosti geološke građe, zbog dugog niza godina eksploatacije nafte i plina, te dobrom infrastrukturom postrojenja i transporta ugljikovodika u plinskom stanju. Samim time značajno se ističe komparativna vrijednost ovog kraja spram ostalih dijelova RH, ali i država u okruženju.

Područje LAG-a pripada zoni umjerene kontinentalne klime, blago vjetrovito, s padalinama koje se kontinuirano javljaju tijekom cijele godine, a prosječna godišnja količina padalina je 850-900 mm. Područje je blago vjetrovito. Prostori bliže rijeci Dravi imaju veću vlažnost, a magle se pojavljuju najčešće u jesenskim i zimskim mjesecima. Srednja godišnja temperatura iznosi 9,6◦C, apsolutni temperaturni maksimum doseže do izmjerenih 38,4◦C, a apsolutni temperaturni minimum do -27,3◦C. Prosječna temperatura u siječnju je -2 ◦C, a u srpnju 20◦C. Prosječan broj kišnih dana je 127, a izrazito sušna razdoblja su rijetka. Snijeg se uglavnom zadržava kratko.

Reljef i tlo pripada reljefno, pretežito nizinskom području prirodno omeđeno rijekom Dravom, te brdovitijim rubnim područjima Kalničkog gorja i Bilogore. Veliki dio leži u aluvijalnoj nizini rijeke Drave, te pripada Dravskom slijevu, dok predio kalničkog gorja pripada Savskom slijevu (najznačajniji vodotok Glogovnica).

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Područje LAG-a, koje je dio porječja Save, Drave i Dunava, nastanjeno je od pradavnih vremena (starčevačka, vinčanska i sopotska kultura). **Arheološko nalazište u Hlebinama** „Svetinski breg“ upućuje na kontinuitet življenja na ovom području od prapovijesti do kasnog srednjeg vijeka. Područje su nastanjivala ilirsko panonska plemena, a u antičko doba pripada rimskoj provinciji Panonija. U doba seobe naroda (6.st.) područje naseljavaju Slaveni i Avari. U 8. i 9. st. šire područje je pod franačkom vlasti, sve do preuzimanja vlasti od strane kralja Tomislava, za kojeg se smatra da je pripojio Panonsku Hrvatsku Primorskoj i spriječio izlazak Mađara na more. Nakon propasti narodne dinastije, nakon 1102. godine i unije s Mađarskom, područje postaje dio Hrvatsko – Ugarske Kraljevine. Najznačajnije naselje LAG-a, Đurđevac, prvi put se spominje 1237. godine te se razvija u *trgovišće* i dio je hrvatsko ugarskog kraljevstva. U vrijeme turskih ratova podiže se obrambeni zid oko đurđevačkog kaštela. Područje Podravine postaje poprište krvavih obračuna između hrvatske i turske vojske, a sama utvrda nikada nije bila osvojena. Po osnivanju Vojne Krajine Đurđevac postaje najprije sjedište Đurđevačke kapetanije (16.st.), a zatim u 18.st. Đurđevačke pukovnije. Nakon 1632. prestaju značajnije provale Osmanlija u Podravinu, stanovništvo jača, te je đurđevačka utvrda uspješno obavila svoju povijesnu ulogu obrane ovog kraja Hrvatske. Vojna krajina se 1871. ukida.

Područje LAG-a poljoprivredni je kraj, a također postaje poznat po sadnji bijelog duda i uzgoju dudovog svilca. Unutar starog grada nalazila se predionica svile, odakle se svila dalje slala u Osijek na tkanje. Područje LAG-a je, zahvaljujući nalazištima nafte i plina (1974. godine otkriveno je polje Molve, a eksploatacija je počela 6 godina kasnije)[1] doživjelo značajnu modernizaciju u 20. stoljeću.

Na području LAG-a zaštićeno je i evidentirano ukupno 144 materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara (ukupan popis po JLS LAG-a naveden je u Prilogu 2.), od kojih se najveći broj odnosi na sakralnu baštinu. U Đurđevcu se nalazi (uređen i obnovljen) **stari grad Đurđevac** za koji se pretpostavlja da potječe iz 14.st. Područje LAG-a sačuvalo je, kroz vrijeme, mnoge elemente pučke kulture vezane za narodne običaje koji se vezuju uz vjerske blagdane, narodnu nošnju, prehranu i arhitekturu. Također ovo je područje u kojem i u suvremeno doba kreativni pojedinci stvaraju nove elemente pučke kulture, što se najbolje ogleda u **naivnoj umjetnosti** ovog kraja. Sačuvana je i etnografska građa (preša za vosak) i mnogi elementi pučke kulture kao što je **Ivanečki vez** – dio narodne ženske nošnje, (Koprivnički Ivanec, Goričko, Kunovec, Botinovec i Pustakovec), koji se od 90- ih godina 20. st. koristi i kao suvenir, kao i **peteranski vez** (Peteranec). U sačuvana znanja i vještine pripada ukrašavanje uskršnjih jaja – **pisanica, izrada pogače z oreji,** (Đurđevac), pripreme slastice **Bregofska pita** (Koprivnički Bregi) i **mazanice** (Virje). Scenska igra Legenda o picokima, spomen je na obranu Đurđevca od Turaka u 16.st. **Umijeće izrade i sviranja cimbala** u Podravini, Međimurju i Hrvatskom zagorju dio je stoljetne tradicije ovog dijela Hrvatske. Grad Đurđevac je obuhvaćen i **zaštitom esperanta** koji je kulturno dobro zaštićeno na području Zagreb, Rijeka, Osijek, Split, Bjelovar, Đurđevac, Sisak, Hrašćina i Velika Gorica. Počeci esperantskog pokreta sežu u 1908. godinu. Uloga esperanta danas je posrednik za promicanje hrvatske kulturne i umjetničke, a napose književne baštine i suvremene književne produkcije. Na području LAG-a poznato je nekoliko tehnika ukrašavanja pisanica od kojih su neke karakteristične za pojedina sela. Pisanje voskom poznato je u mjestu Đelekovec i često se smatra jednom od najstarijih tehnika. Izvodi se pomoću pisaljke kojom se na površinu jaja nanosi vosak. Umijeća ukrašavanja uskršnjih jaja u Podravini proglašene su nematerijalnim kulturnim dobrom, s time da se to rješenje odnosi ponajprije na pisanice iz Podravskih Sesveta, Molvi i Novigrada Podravskog. Na području Gole sačuvane su i drevne narodne igre „kotičanje i „bincanje“ (obično se igraju na Uskrs). Područje Đurđevca je dio hrvatskog područja čuvanja tradicije govorenja esperanta.[2]

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Drnje	2	1	0	0	1	0	0
Đurđevac	13	6	0	0	2	1	4
Đelekovec	4	2	0	0	0	1	1
Ferdinandovac	1	1	0	0	0	0	0
Gola	6	4	0	1	0	1	0
Hlebine	7	2	0	1	1	2	1
Kalinovac	2	1	0	0	1	0	0
Kloštar Podravski	6	3	0	1	1	1	0

[1] https://hrcak.srce.hr/file/330843

[2] Esperanto međunarodni umjetni jezik, nastao u drugoj polovici 19. stoljeća prema zamisli L. L. Zamenhofa

Koprivnički Bregi	3	2	0	0	0	0	1
Koprivnički Ivanec	3	2	0	0	0	0	1
Molve	4	1	0	0	2	0	1
Novigrad Podravski	3	2	0	0	1	0	0
Novo Virje	0	0	0	0	0	0	0
Peteranec	5	2	0	0	1	1	1
Podravske Sesvete	3	1	0	0	1	0	1
Virje	10	5	0	0	2	2	1
Ukupno LAG	72-navedeno u Prilogu 3.	35-navedeno u Prilogu 3.	0	3-navedeno u Prilogu 3.	14-navedeno u Prilogu 3.	8-navedeno u Prilogu 3.	12-navedeno u Prilogu 3.

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Unutar područja LAG-a je dio **Regionalnog parka „Mura-Drava“** (Drnje, Đelekovec, Ferdinandovac, Gola, Hlebine, Molve, Novo Virje, Peteranec i Podravske Sesvete), koji obuhvaća čitav tok rijeke Mure i Drave – njihova poplavna područja duž riječnih tokova, kao i prijelazno područje s poljoprivrednim površinama i manjim naseljima uz rijeke sve do ušća Drave u Dunav kod Aljmaša. Dijelom regionalnog parka unutar KKŽ upravlja JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima KKŽ. Regionalni park proteže se na ukupnoj površini od 87.680,52 ha, dok je na području LAG-a 14.947,76 ha. Regionalni park dio je jednog od najvažnijih Europskih riječnih ekosustava: poplavnog područja rijeka Drave, Mure i Dunava. Naselja, unutar i u okolici parka, predstavljaju njegov integralni dio te je, ovom kategorijom zaštite, važno osigurati i potaknuti njihov održivi razvoj kroz ekoturizam i ekološku poljoprivredu uz očuvanje tradicijskog načina života. Područje obilježava značajna georaznolikost vezana uz raznolikost sedimenata, pretežito kvartarne starosti. **Posebni rezervat šumske vegetacije „Crni jarki“** nalazi se istočno od mjesta Kalinovac. Zbog crne johe koja se u tom području nalazi u optimalnom razvitku, ubraja se među najkvalitetnije u Europi. Dio pijesaka, istočno od Đurđevca, 1963. godine proglašen je posebnim geografsko-botaničkim rezervatom kao jedinstveno stanište u Hrvatskoj. Predstavlja jedan od posljednjih ostataka nekad prostranog, 12 km dugog pojasa Podravskih pijesaka. **Posebni rezervat Đurđevački pijesci** („Hrvatska Sahara“) zanimljiv je s geološkog i botaničkog stanovišta. Reljef Đurđevačkih pijesaka je valovit; izmjenjuju se humci i udubljenja. Humci su većinom lučnog oblika, najčešće izduženi u smjeru N-S; razlike između vrha humaka i dna udubljenja iznose 4-6 m. Pijesak je sivo-žućkaste boje, a glavni mu je sastojak kremen. Vegetacija Đurđevačkih pijesaka je osebujna i izgrađuje ju endemična biljna zajednica vlasulje bradice i trave gladice. Veliki broj vrsta u toj zajednici su prave biljke pješčarke. Uz obilje mahovina i lišajeva najznačajnije su biljke: vlasulja bradica, trava gladica,majčina dušica, pješčarka, trputac, vuzlika i dr. Kako bi se što bolje prezentirale osobitosti područja 2021. godine je otvoren Prezentacijski centar Đurđevački pijesci.

Da bi se sačuvao mali lokalitet vlažne livade košanice na kojoj je utvrđeno jedno od rijetkih staništa dviju vrsta leptira livadnih plavaca područje livade u Zovju proglašeno je spomenikom prirode. Među najstarijim primjercima hrasta u Podravini smatraju se četiri stabla hrasta lužnjaka (*Quercus robur* L.) koja se nalaze u mjestu Ždala, a rastu u malom parku koji okružuje zgradu šumarije Repaš. Starost im se procjenjuje na oko 380 godina.

Županijska skupština Koprivničko-križevačke županije je 1995. godine proglasila područje „Borik“ park šumom. Šuma borova i bagrema je stara 100-tinjak godina ima razgranatu mrežu puteljaka i uređenu trim stazu te je postala važna sportsko-rekreativna zona.
Područje Ekološke mreže na području LAG-a koja su ujedno i područja mreže NATURA 2000, predstavljaju europsku mrežu područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i staništnih tipova. Ekološka mreža na LAG području zauzima, ukupno, 22.248,28 ha ili 26,77% površine LAG-a.

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

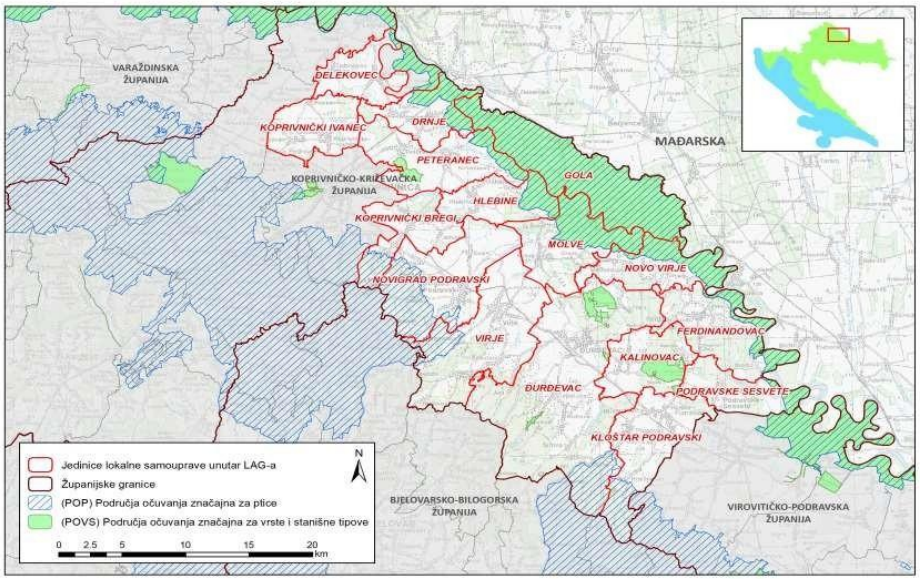

Izvor: *Bioportal, web portal informacijskog sustava zaštite prirode*

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Posebni rezervat	Posebni rezervat (šumske vegetacije) “Crni Jarki”	72,55	04.02.1965.	Kalinovac
	Posebni (geografsko botanički) rezervat Đurđevački Pijesci	19,5	01.02.1963.	Đurđevac
		0,08		Kalinovac
Regionalni park	Regionalni park „Mura-Drava“	1025,43	10.02.2011.	Drnje
		1088,82.		Ferdinandovac
		7.634,24		Đelekovec
		71,08		Gola
		738,62		Hlebine
		1947,30		Molve
		1449,14		Novo Virje
		599,56		Peteranec
		387,76		Podravske Sesvete
Značajni krajobraz	Čambina	47,88	08.10.1999.	Gola
		2,33		Novo Virje
	Lokalitet Jelkuš	4,90		Podravske Sesvete
Spomenik prirode	Mali zoološki lokalitet livade u Zovju kod Đelekovca	0,0	24.09.2000.	Koprivnički Ivanec
	Skupina stabala hrasta lužnjaka (Quercus robur L.) koja se nalazi u parku koji okružuje zgradu šumarije Repaš	0,0	18.10.1998.	Gola
Park šuma	Šuma „Borik“	117,76	29.3.1995.	Đurđevac

Ukupno LAG	8

Izvor: *Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja*

Kulturno-povijesna, posebno tradicijska, te prirodna baština na području LAG-a važan su razvojni potencijal za ključne sektore, turizam, poljoprivredu kao i za nove djelatnosti te za povećanje kvalitete življenja stanovnika na području LAG-a ali i za posjetitelje područja. Potrebno je nastaviti sa aktivnostima valorizacija i zaštite, očuvanja i održivog korištenja baštinske razvojne osnove, a posebno je potrebno značajno povećati aktivnosti na promociji tradicije te zaštićene baštine, okoliša u cjelini. Uz usvajanje znanja i vještina za upravljanje i provođenje mjera zaštite zaštićenih kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti u zaštićenim područjima ali i na prostoru u cjelini, potrebno je provoditi i druge mjere (jačanje svijesti stanovnika i posjetitelja, revitalizacija baštine i dr.) potrebno je provoditi edukativne aktivnosti i promociju o vrijednostima i održivom korištenju kulturne i prirodne baštine na čitavom područja LAG-a te, istovremeno, razvijati javnu turističku infrastrukturu.

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Promet: Najznačajnija prometnica je državna cesta D41-GP Gola-Koprivnica-Križevci-Sesvete, i D2 („Podravska magistrala“), koja povezuje Podravinu i Slavoniju. Mreža cesta nastavlja se županijskim, lokalnim i nerazvrstanim cestama, koje je potrebno kontinuirano uređivati i podizati standarde, što uključuje i komunalno opremanje nerazvrstanih cesta u naseljima s nogostupima, javnom rasvjetom pješačkim prijelazima i sl. Željeznički promet se odvija kroz 9 JLS. Ukupno na području LAG-a ima 8 željezničkih postaja. **Riječni promet** trenutno se svodi na skelarenje općine Podravske Sesvete, Ferdinandovac i Novo Virje, odnosno planirano u Općini Molve kod Repaškog mosta.[3] **Najbliža zračna luka** je zračna luka dr. Franjo Tuđman, od Đurđevca udaljena cca 108 km. Na području općine Koprivnički Ivanec smješteno je letjelište "Danica" koje je sportski aerodrom. **Vodoopskrba**: Izgradnja mreže započela je od Đurđevca te obuhvaća sve JLS. Osim javnog vodoopskrbnog sustava na razini Županije stanovništvo i gospodarski subjekti opskrbljuju se vodom i putem lokalne i individualne vodopskrbe. Lokalni vodovodi na đurđevačkom području su Budančevica, Miholjanec, Šemovci i Hampovica. Dio stanovnika i dalje se koristi bunarima za opskrbu vodom. **Odvodnja:** Sustava odvodnje nema na području općina Hlebine, Kloštar Podravski, Novo Virje i Đelekovec. Uređaje za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) imaju: Gola u naselju Gola, kapaciteta 1200 ES-a, Đurđevac kapaciteta 9000 ES-a (grad Đurđevac, naselja Budrovac i Čepelovac), Virje kapaciteta 5000 ES (naselja Novigrad Podravski, Delovi, Virje, Šemovci, Hampovica), Ferdinandovac kapaciteta 1800 ES (naselje Ferdinandovac) i Podravske Sesvete kapaciteta 1800 ES (naselja Podravske Sesvete, Kloštar Podravski, Budančevica, Prugovac, Kozarevac), Molve kapaciteta 2500 ES (naselje Molve) te Kalinovac. Okolna naselja nemaju izgrađen sustav odvodnje, već se odvodnja oborinskih voda provodi putem otvorenih kanala u vodotoke, a odvodnja fekalnih voda riješena je izgradnjom septičkih jama i taložnica. **Plinovod:** Područjem prolazi međunarodni Jadranski naftovod s terminalom Virje (11,64 ha). Transport prirodnog plina do primopredajnih mjerno-redukcijskih stanica lokalnih distributera vrši tvrtka Plinacro d.o.o.[4] Plinskom mrežom pokriveno je područje svih JLS LAG-a. **Gospodarenje otpadom:** Izgradnja RGCO „Piškornica“ je planirana na području Koprivničkog Ivanaca, a na području LAG-a nalazi se odlagalište komunalnog otpada Peski-

[3]Zavod za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije, 2019., Izvješće o stanju u prostoru Koprivničko-križevačke županije 2013.-2016. godine

[4] Transportni sustav osim plinovoda obuhvaća i nadzemne objekte: mjerno – redukcijske stanice, plinski čvorovi, međučistačke stanice, blokadno ispuhivačke stanice, ulazno mjerne stanice, mjerno redukcijski čvorovi ostalih priključaka kao i kondenzatni lonci

Đurđevac (Đurđevac). U tijeku je izrada tehničko-tehnološke dokumentacije i ostale dokumentacije potrebne za provedbu postupaka izgradnje. Reciklažnim dvorištima pokriveno je cijelo područje LAG-a. Sagrađena reciklažna dvorišta nalaze se u Đurđevcu, Virju i Molvama, dok su ostale JLS pokrivene mobilnim reciklažnim dvorištima kojim upravljaju komunalna društva. Za hrvatske prilike vrlo je visoka stopa odvajanja komunalnog otpada koja se kreće od 42,7% Đelekovac do 91% Kalinovac.[5] **Informacijsko-komunikacijska infrastruktura:** dio je županijske mreže pošta i telekomunikacija, radiokomunikacija, javnih komunikacija u pokretnoj mreži te javnih komunikacija u nepokretnoj mreži. Na cijelom području LAG-a dostupan je brzi internet. **Energetika:** Na području LAG-a nalazi se najveći dio Pogona Molve, koji je najveći i najvažniji pogon proizvodnje nafte i plina u Republici Hrvatskoj. Tu se nalaze naftno – plinska polja duboke Podravine: Molve, Kalinovac, Gola Duboka te mala polja: Ferdinandovac, Gola, Čepelovac - Hampovica. Počevši od 1980. godine unutar Pogona Molve proizvodi se prirodni plin, plinski kondenzat, C2+ komponente i nafta. U sklopu Pogona Koprivnica nalazi se plinsko-kondenzatsko polje Peteranec. Također pokrenuta su nova istraživanja nafte i plina na ovom prostoru, koja su u tijeku.[6] Unutar LAG obuhvata izgrađeno je **nekoliko energetskih postrojenja koja koriste OIE;** u Novom Virju elektrana na bioplin snage el. energija 1MW, sunčana elektrana u Podravskim Sesvetama od 0,2688 MW. Značajna sredstva se ulažu u energetsku obnovu javnih zgrada i privatnih objekata. **Vatrogastvo** na ovom području je od iznimne važnosti. Grad Đurđevac ima JVP, a u ostalim JLS vatrogastvo počiva na dobrovoljnim vatrogasnim društvima.
Bez obzira na relativno dobro razvijenu komunalnu infrastrukturu, nisu sva naselja uključena u sustav vodoopskrbe, kao niti sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, što je potrebno dalje razvijati. Posebno je potrebno razvijati infrastrukturu u smislu zelene i digitalne tranzicije novim znanjima i tehnologijama, te jačati svijest stanovnika i posjetitelja o potrebi zaštite okoliša.

Tablica 4: Komunalna infrastruktura na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	0
Državna cesta	Km	101,2
Županijska cesta	Km	162,70
Lokalna cesta	Km	143,10
Nerazvrstana cesta	Km	1.272,10
Željeznička pruga	Km	57,70
Biciklističke staze	Km	60,21
Međunarodne zračne luke	Broj	0
Ostale zračne luke	Broj	1
Morske luke	Broj	0
Riječne luke	Broj	0
Elektr. ener. kablovi	Km	1.519,67
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	63,88
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	25,64
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	0
Plinovod	Km	477,30
Vodovod	Km	679,67
Kanalizacija	Km	184,50
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	6

[5] Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2022., Izvješće o komunalnom otpadu za 2021. godinu
[6] Agencija za ugljikovodike, 2021. Izvješće o izvršenju ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije sa stanjem na dan 31. prosinca 2020. godine

Centri za gospod. otpadom	Broj	1
Pretovarni centri	Broj	0

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Obrazovanje: Dječji vrtići izgrađeni su u svim JLS, te ih je potrebno prilagođavati potrebama i interesima korisnika i kontinuirano unaprjeđivati standard boravka najmlađih stanovnika. Područje LAG-a je pokriveno osnovnoškolskim obrazovanjem (22). Standard objekata nije svugdje zadovoljavajući, nedostaje oprema za kabinetsko izvođenje nastave te sve škole nemaju knjižnice. Srednjoškolsko obrazovanje je organizirano u Đurđevcu gdje se nalazi Gimnazija i Strukovna škola koja pruža obrazovanja za različita obrtnička zanimanja. U 2020. godini pri gimnazijama u Đurđevcu i Koprivnici pokrenuti su centri za izvrsnost za područja matematike, fizike, kemije i biologije, a u strukovnim školama Koprivnice i Đurđevca uspostavlja se regionalni centar kompetentnosti u strukovnom obrazovanju iz sektora elektrotehnike i računalstva. Od 2021. u Đurđevcu se održava nastava preddiplomskog studija Računalstvo i informatika Sveučilišta Sjever. Usluge cjeloživotnog obrazovanja deficitarne su u području. U Đurđevcu i Virju se nalaze područne škole Umjetničke škole Fortunat Pintarić iz Koprivnice koja izvodi osnovno glazbeno obrazovanje iz niza različitih instrumenata (violina, glasovir, harmonika, gitara, tambure, solo pjevanje, trombon, truba, tuba, rog, saksofon, klarinet, flauta). **Kultura:** Najznačajnije ustanove u kulturi na području LAG-a su muzeji, od kojih se izdvaja Muzej grada Đurđevca, koji se nalazi u utvrdi Stari grad. Muzej ima galerijski prostor sa postavom slika hrvatskih umjetnika s kraja 19. st. i 20 st., a koje su dio Donacije Ivana Lackovića Croate. Muzej je postao poznat po organiziranju izložbi od nacionalnog značaja, kao što je bila izložba „Recept za besmrtnost“ s djelima Salvadora Dalija (2019.), zatim „Čudesne naprave“ Leonarda da Vincija (2020. idr).[7] Naivna umjetnost se prezentira u više galerijskih prostora na području LAG-a. U sklopu Muzeja Grada Koprivnice u Hlebinama se nalazi Galerija naivne umjetnosti Hlebine te Galerija Josip Generalić. Galerija Ivan Večenaj nalazi se u Goli. Zavičajne muzeje imaju Kalinovac i Virje u kojima se čuva povijesna i etno baština područja. U svim općinama sagrađeni su društveni domovi (57), a najviše ih ima u Đurđevcu (11). Knjižnicu imaju Đurđevac (2) Ferdinandovac, Virje i Novigrad Podravski, a usluge bibliobusa koriste Kloštar Podravski, Kalinovac, Novo Virje, Hlebine, Peteranec, Drnje, Đelekovac i Koprivnički Ivanec. Kulturne manifestacije se najčešće organiziraju u suradnji općina, turističkih zajednica i različitih udruga građana. Kino dvorana se nalazi u Đurđevcu i posjećuju je stanovnici grada i okolnih mjesta. **Zdravstvena skrb:** Primarna zdravstvena skrb je osigurana putem ambulanti opće i dentalne medicine (unutar DZ Đurđevac i DZ Koprivnica). Na području LAG-a nalazi se i tim hitne pomoći u Đurđevcu. Specijalističke ambulante i sekundarna zdravstvena skrb nisu organizirane unutar LAG-a. **Socijalna skrb** je organizirana putem Centra za socijalnu skrb Đurđevac. Briga za starije i nemoćne je veoma važna zbog velikog broja starijih stanovnika na području LAG-a. Na području LAG-a bilo je 50-tak udomiteljskih obitelji koje su pružale skrb djeci i odraslima te 10 privatnih domova za starije koji se nalaze u Đurđevcu (2), Novigradu Podravskom (3), Hlebinama (1), Kalinovcu (1), Đelekovcu (1), Koprivničkim Bregima (1), Peterancu (1), koji su malog kapaciteta i ne zadovoljavaju potrebe stanovnika. **Sportsko-rekreacijska infrastruktura** područja je nedostatna za kvalitetan život stanovnika i razvoj turizma. Na području LAG-a izgrađeno je 13 sportskih dvorana, a otvorena sportska igrališta (48) su uglavnom nogometna (nogomet je u mnogim malim naseljima jedina organizirana sportska aktivnost).

[7] https://muzej-djurdjevac.hr/2019/03/18/izlozba-recepti-za-besmrtnost-salvadora-dalija/, https://muzej-djurdjevac.hr/2020/08/31/izlozba-leonarda-da-vincija-cudesne-naprave-u-durdevcu/

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	57
Kazališta	Broj	0
Kino dvorane	Broj	2
Knjižnice	Broj	5
Muzeji	Broj	6
Vatrogasni dom	Broj	43
Ambulanta	Broj	26
Dom zdravlja	Broj	5
Bolnica	Broj	0
Vrtići	Broj	19
Ostali predškolski objekti	Broj	3
Osnovne škole	Broj	22
Srednje škole	Broj	2
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	13
Sportske građevine (otvorene)	Broj	48
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	0
Dom za starije i nemoćne	Broj	10
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	0

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Glavna gospodarska značajka LAG područja je **prevladavajuća poljoprivredna djelatnost** sa značajnim nalazištima nafte i zemnog plina, koje nisu značajno doprinijele gospodarskom napretku područja već isto zaostaje za prosjekom RH. Đurđevac i Kalinovac, prema indeksu razvijenosti pripadaju skupini 5, koja je nešto razvijenija od prosjeka RH, dok se ostalih 14 JLS nalaze u skupinama s indeksom razvijenosti od 4 do 2. To je upravo nevjerojatno s obzirom da je cijelo područje LAG-a područje eksploatacije ugljikovodika[8] od 70-tih godina 20. st. U pogledu prirodnih resursa LAG-a ističu se bogata nalazišta plina i nafte osobito na području općina Molve, Kalinovac, Virje, Gola i Ferdinandovac, koje s osnove koncesijskih naknada ostvaruju i dodatne prihode. Također nije dovoljno kapitalizirana niti kulturna baština povezana sa slikarskom naivnom umjetnosti koja je dala nekoliko slikara svjetskog glasa. Nije kapitalizirana bogata prirodna baština vezana za porječje Drave, blizina granice s Mađarskom kao ni bogatstvo geotermalnih izvora. Vrijedni ljudi i darežljiva priroda nisu području LAG-a donijeli gospodarski napredak, kao što bi se moglo očekivati.

Na području LAG-a najvažnije gospodarske djelatnosti osim poljoprivrede su **prerađivačka industrija i trgovina.** Obrtništvo je najvećim dijelom uslužno. Radi se uglavnom o mikro i malim poduzetnicima. **Rudarstvo:** Kao što je prethodno navedeno na području LAG-a nalaze se eksploatacijska polja nafte i plina i sva potrebna infrastruktura za transport u pogone za preradu. Osim nafte i plina na području LAG-a se nalaze geotermalni izvori, a uz rijeku Dravu eksploatira se pijesak. Također na području LAG-a nalaze se i ležišta građevinskih materijala (šljunak, pijesak, opekarska glina) te ugljen.

Šumarstvo: Na području LAG-a pod šumom i šumskim zemljištem je 26.856,70 ha. Na području LAG-a duga je tradicija uzgojnog šumarstva koja je započela 1874. godine

[8] Osim otvaranja mogućnosti zapošljavanja u industriji nafte i plina sve JLS imaju i dodatne prihode od koncesijskih naknada za eksploataciju mineralnih sirovina; čl. 6 Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, Narodne novine broj 25/20

osnivanjem Đurđevačke imovne općine. Ovo je područje vrijednih gospodarskih šumskih zajednica hrasta i bukve. Prevladavaju šume u državnom vlasništvu, kojima upravljaju Hrvatske šume d.o.o. U privatnom vlasništvu je 5.407,45 ha površina pod šumom i šumskim zemljištem, a najviše je takvih površina na području Đurđevca (1.625,37 ha). Prema podacima Hrvatskog saveza udruga privatnih šumoposjednika na području LAG-a nema niti jedne takve udruge.
Poljoprivreda: Na području LAG-a registrirano je 4.095 poljoprivrednih gospodarstava, a od toga je 97,73% (4.002) obiteljskih i samoopskrbnih obiteljskih gospodarstava. U strukturi prevladavaju mala poljoprivredna gospodarstva - 1.641 (40,07%) s 3.000 EUR-a EVPG i poljoprivredna gospodarstva s EVPG od 3001-8000 EUR - 1.254 ili 30,20%. Prema evidenciji ARKOD sustava prosječna površina jedne parcele je 0,685 ha što upućuje na veliku usitnjenost poljoprivrednog zemljišta. Najveće površine su pod oranicama 31.989,34 ha. Ekološkom poljoprivredom se bavi malo (79) poljoprivrednih gospodarstava (1,93%), a najviše ih je na području Đurđevca (22) i Peteranca (13). Stočarstvo je prepoznatljiva proizvodna grana područja te je područje još uvijek zadržalo znatan broj goveda, svinja, peradi i pčela. Gola je na razini Županije značajna po broju grla goveda koja uzgajaju PG-ovi. Kao i u ostalim područjima Hrvatske uzgoj goveda radi proizvodnje mlijeka je u opadanju. Stoka se uglavnom uzgaja radi proizvodnje mesa, ali zbog nereguliranog tržišta sve je više odustajanja od proizvodnje mesa po kojoj je kraj bio nacionalno prepoznatljiv. Izlazak iz pojedine proizvodnje i prelazak na neku drugu je skup i zahtjevan pothvat, a razne zamjene kao što je ruralni turizam, ekološka poljoprivreda i sl. teško će dohodovno zamijeniti sigurnost i stabilnost koju je davala proizvodnja mlijeka i mesa za poznate prerađivače u okruženju.
Prerađivačka industrija: Najznačajnija poljoprivredno prerađivačka industrija je PODRAVKA d.d. sa sjedištem u Koprivnici te se može reći da je područje LAG-a dio sirovinske baze PODRAVKE d.d. (i sve ostale tvrtke koje su od županijskog značaja imaju sjedište na području Koprivnice).
Turizam: Područje LAG-a iako je po svojoj kulturnoj baštini (naivna umjetnost) svjetski prepoznatljivo, nije postalo značajna destinacija kontinentalnog turizma. Naivna umjetnost i njeni svjetski glasoviti slikari trebali bi biti primarna atrakcija područja. U tom smjeru ide i organizacija odličnih nacionalno reprezentativnih izložbi u organizaciji Gradskog muzeja Đurđevac. Elementi pučke kulture, legende, predaje ovog kraja također, uz gastronomiju i sačuvanu prirodnu baštinu, predstavljaju osnovu za razvoj turizma na ovom području.
Ostale djelatnosti: Od pandemije COVID-19 došlo je do promjena u strukturi gospodarstva na razini EU koji su se prelili i na RH. Rad od kuće uz korištenje suvremenih informatičkih tehnologija omogućuju da sva mjesta koja su povezana dobrim informacijsko telekomunikacijskim kanalima postanu i mjesto rada visokoobrazovane radne snage.

Područje LAG-a ima iznimno velik razvojni potencijal poljoprivrede te prerade poljoprivrednih proizvoda kojima je potrebna modernizacija kroz zelenu i digitalnu tranziciju kako i povezivanje sa turističkim tržištem koje se također sve više razvija. Područje LAG-a ima izniman potencijal za razvoj diversificiranog turizma zasnovanog na valorizaciji, očuvanju te održivom korištenju visoko vrijedne kulturno-povijesne i prirodne baštine, na međunarodnoj razini prepoznatim te zaštićenim tradicijskim vrijednostima i dobrima. Cijeli prostor omogućuje razvoj selektivnih oblika turizma povezanih sa lokalnom poljoprivrednom i obrtničkom proizvodnjom i uslugama, kao što su: izletnički turizam, sportsko-rekreacijski, seoski, ciklo-turizam, manifestacijski, kulturni, eno-gastro i zdravstveni turizam.
U općem gospodarskom razvoju područja potrebna su daljnja ulaganja u nove tehnologije kao i nova znanja te potpora inovativnom i integralnom pristupu poduzetništvu. Udruživanje poduzetnika u svim oblicima, kao i umrežavanje sa javnim i civilnim sektorom, predstavljaju potencijal koji je potrebno iskoristiti za povećanje konkurentnosti, pri čemu posebno treba istaknuti poljoprivredu, preradu poljoprivrednih proizvoda i turizam. Području je potrebno

jačanje poljoprivredne proizvodnje, kvalitete prerade, inovativnost, uz očuvanje okoliša. Područje LAG-a treba revitalizirati tradicijsku kulturu, proizvode zasnovane na vrijednoj baštini, daljnim stvaranjem te promocijom autohtonih i prepoznatljivih lokalnih proizvoda.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji područja LAG-a

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Drnje	4	98,002	3.105,66	154,80	0,1644	88,12	109,3	0,0946
Đurđevac	5	102,002	3.241,48	372,41	0,1771	92,78	102,5	0,1657
Đelekovec	4	98,071	3.253,38	167,10	0,1319	88,31	178,3	0,1222
Ferdinandovac	2	94,3	2.259,08	191,48	0,2152	82,88	128,4	0,0848
Gola	2	95,445	2.094,09	433,80	0,1808	87,28	113,5	0,0341
Hlebine	3	95,966	2.425,08	198,20	0,1832	90,79	132	0,0743
Kalinovac	5	101,041	2.959,07	709,79	0,1971	89,42	113,6	0,1173
Kloštar Podravski	2	94,378	1.870,30	162,03	0,2291	91,73	97,9	0,0706
Koprivnički Bregi	3	97,333	2.928,80	137,28	0,1496	88,8	112,6	0,0769
Koprivnički Ivanec	4	98,881	3.027,05	235,59	0,1278	91,31	121,8	0,084
Molve	4	98,251	2.294,09	601,42	0,1902	89,07	104,6	0,0779
Novigrad Podravski	4	98,346	2.690,96	295,78	0,169	90,45	114,7	0,0992
Novo Virje	2	93,727	1.839,18	229,18	0,1791	86,11	122,9	0,0471
Peteranec	3	97,793	2.693,74	177,31	0,1908	95,46	91,5	0,0786
Podravske Sesvete	3	96,977	2.177,89	391,13	0,1822	93,87	103,5	0,0524
Virje	3	97,493	2.567,39	269,35	0,1906	88,98	105,7	0,0977
Ukupno LAG	**n/p**	**n/p**	**2.589,20**	**295,42**	**0,17863125**	**89,71**	**115,8**	**0,0860875**

Izvor: *MRRFEU*

Napomena: Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.)

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																					Broj zaposlenih ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	97	8	1378	17	146	394	552	97	152	40	7	1	113	36	3	10	100	4	63	n/p	n/p	3218
2019.	130	10	1480	16	128	430	532	94	158	43	7	1	116	33	3	10	99	7	65	n/p	n/p	3362
2020.	135	10	1567	15	143	438	375	75	149	40	7	n/p	130	22	3	9	122	7	49	n/p	n/p	3296

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj poduzetnika ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	37	5	81	7	10	62	98	20	38	10	1	1	44	11	1	3	13	5	20	n/p	n/p	467
2019.	38	5	83	5	10	64	97	19	41	12	1	1	39	11	1	3	13	5	20	n/p	n/p	468
2020.	39	5	78	5	11	61	95	20	42	14	1	n/p	46	10	1	2	13	5	18	n/p	n/p	466

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora*

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	62	405	467
2019.	64	404	468
2020.	61	405	466

Izvor: *Hrvatska obrtnička komora*

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Drnje	93	44	4	1	0	0	4
Đurđevac	101	23	3	1	0	0	1
Đelekovec	490	176	7	8	1	2	17
Ferdinandovac	213	49	1	3	0	0	4
Gola	299	31	3	1	0	1	3
Hlebine	73	11	1	0	0	0	2
Kalinovac	66	71	0	3	0	1	4
Kloštar Podravski	240	71	5	4	0	0	7
Koprivnički Bregi	138	27	3	0	0	0	5
Koprivnički Ivanec	160	27	2	2	0	0	3
Molve	251	52	0	4	1	0	7
Novigrad Podravski	148	48	5	3	0	0	4
Novo Virje	186	41	0	1	0	0	1
Peteranec	205	26	9	1	0	0	13
Podravske Sesvete	137	42	1	2	0	0	1
Virje	380	83	0	7	0	2	3
Ukupno LAG	**3.180**	**822**	**44**	**41**	**2**	**6**	**79**

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – AGRONET*

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Drnje	63	28	16	21	10	4
Đurđevac	39	43	17	18	6	5
Đelekovec	357	222	50	39	6	10
Ferdinandovac	94	87	30	33	17	5
Gola	52	82	58	92	42	9
Hlebine	32	27	10	10	5	1
Kalinovac	79	43	10	6	2	1
Kloštar Podravski	131	108	28	34	7	12
Koprivnički Bregi	84	37	18	14	12	3
Koprivnički Ivanec	65	64	20	30	9	3
Molve	100	100	37	50	14	7
Novigrad Podravski	67	63	27	36	7	4
Novo Virje	78	72	25	35	13	5
Peteranec	77	92	34	22	10	6
Podravske Sesvete	98	48	13	12	8	3
Virje	225	138	45	43	17	4
Ukupno LAG	**94**	**87**	**30**	**33**	**17**	**5**

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju*

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište
Drnje	1469,99	2408	43,44	14,32	0,23	n/p	0,47	1410,28	238,39
Đelekovec	4070,24	6868	460,38	290,49	70,64	n/p	61,62	3160,98	8.550,81
Đurđevac	1739,8	2703	17,37	8,36	0,14	n/p	n/p	1713,81	157,52
Ferdinandovac	1673,34	2491	106,09	23,27	n/p	n/p	3,8	1309,22	2.445,89
Gola	2883,65	4803	134,23	6,45	0,27	n/p	0,53	2741,54	3.390,59
Hlebine	1494,93	1357	30,34	40,26	0,02	n/p	2,28	1421,74	563,42
Kalinovac	1412,15	1921	158,53	143,19	n/p	n/p	1,24	1105,92	1.409,43
Kloštar Podravski	2417,56	3614	133,05	66,36	33,42	n/p	13,49	2153,75	1.667,72
Koprivnički Bregi	1613,97	1264	24,78	19,65	4,49	n/p	4,88	1559,34	1.126,13
Koprivnički Ivanec	2133,24	2994	45,67	15,08	0,01	n/p	0,41	2071,39	308,31
Molve	1875,31	3675	219,01	32,74	0,24	n/p	9,23	1606,99	971,64
Novigrad Podravski	3473,63	3347	133,43	42,37	14,78	n/p	14,79	3264,46	1.610,58
Novo Virje	1534,92	2824	171,2	8,06	0,11	n/p	2,85	1351,76	947,46
Peteranec	3191,57	4058	147,35	0,22	0,22	n/p	5,31	2982,16	416,35
Podravske Sesvete	1145,33	1936	46,86	24,02	0,03	n/p	1,55	1071,8	1.086,59
Virje	3550,7	5751	302,81	75,24	24,56	n/p	40,33	3064,2	1.965,87
Ukupno LAG	**35.680,33**	**52.014**	**2.174,54**	**810,08**	**149,16**	**n/p**	**162,78**	**31.989,34**	**26.856,7**

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.*

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo	Ovca	Koza	Konj	Svinja	Perad	Magarac	Pčela (pčelinje zajednice)
Drnje	478	12	74	8	284	1900	0	55
Đelekovec	704	666	23	74	4352	582310	4	3644
Đurđevac	74	0	412	1	411	4030	0	104
Ferdinandovac	1934	579	37	20	1347	3873	0	316
Gola	4433	276	185	71	2994	14325	0	0
Hlebine	122	45	7	9	462	2012	0	286
Kalinovac	169	128	2	27	525	2401	0	32
Kloštar Podravski	1610	500	26	16	950	9577	0	719
Koprivnički Bregi	281	82	11	15	1278	40414	0	160
Koprivnički Ivanec	426	268	49	9	719	8265	0	128
Molve	2346	258	7	2	3915	4803	0	206
Novigrad Podravski	358	631	55	7	2282	31693	0	654
Novo Virje	1771	163	12	6	1492	3873	0	0
Peteranec	877	58	11	42	881	7874	0	161
Podravske Sesvete	415	89	0	26	1253	6010	0	301
Virje	1387	656	72	59	2665	32342	3	663
Ukupno LAG	**17.385**	**4.411**	**983**	**392**	**25.810**	**755.702**	**7**	**7.429**

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Drnje	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Đelekovec	z[9]	z	z	z	z	z	5.512	3.791	1.721	11.053	7.229	3.824	2.456	1.842	614	6.119	4.455	1.664
Đurđevac	n/p[10]	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Ferdinandovac	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Gola	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Hlebine	z	z	-	z	z	-	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Kalinovac	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Kloštar Podravski	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Koprivnički Bregi	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Koprivnički Ivanec	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Molve	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Novigrad Podravski	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Novo Virje	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Peteranec	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	z	z	n/p	z	z	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Podravske Sesvete	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Virje	Z	z	z	z	z	z	z	z	n/p	z	z	n/p	z	z	z	z	z	z
Ukupno LAG	**n/p**	**n/p**	**n/p**	**n/p**	**n/p**	**n/p**	**5.512**	**3.791**	**1.721**	**11.053**	**7.229**	**3.824**	**2.456**	**1.842**	**614**	**6.119**	**4.455**	**1.664**

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

[9] „z“: podatak zbog povjerljivosti nije objavljen

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																							
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54		
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U
Drnje	3	1	4	1	2	3	3	2	5	0	2	2	2	1	3	3	3	6	1	2	3	0	5	5
Đelekovec	2	2	4	2	2	4	2	0	2	1	1	2	0	2	2	2	2	4	3	1	4	2	3	5
Đurđevac	5	11	16	8	14	22	14	14	28	12	11	23	12	12	24	16	12	28	5	16	21	7	20	27
Ferdinandovac	3	0	3	1	0	1	0	5	5	3	0	3	2	0	2	2	5	7	1	1	2	0	1	1
Gola	1	4	5	5	4	9	2	2	4	1	0	1	0	2	2	0	4	4	3	1	4	3	4	7
Hlebine	2	0	2	3	2	5	1	3	4	1	5	6	2	2	4	1	0	1	0	0	0	0	2	2
Kalinovac	2	0	2	3	1	4	3	4	7	1	3	4	0	1	1	1	2	3	2	0	2	2	6	8
Kloštar Podravski	3	2	5	8	14	22	5	5	10	7	4	11	6	5	11	3	10	13	4	11	15	0	3	3
Koprivnički Bregi	2	2	4	4	3	7	1	3	4	3	2	5	3	4	7	2	2	4	0	5	5	5	1	6
Koprivnički Ivanec	1	2	3	2	1	3	4	5	9	3	4	7	0	1	1	3	1	4	2	3	5	0	2	2
Molve	2	0	2	2	2	4	2	3	5	2	3	5	0	1	1	0	0	0	1	2	3	0	3	3
Novigrad Podravski	1	2	3	2	2	4	2	3	5	2	7	9	4	6	10	8	4	12	4	6	10	4	5	9
Novo Virje	1	2	3	1	2	3	3	0	3	1	0	1	0	0	0	1	2	3	2	1	3	3	1	4
Peteranec	1	2	3	4	6	10	1	8	9	1	5	6	5	8	13	5	6	11	5	6	11	4	4	8
Podravske Sesvete	2	1	3	3	4	7	0	3	3	5	3	8	1	1	2	2	0	2	2	4	6	1	1	2
Virje	2	1	3	3	1	4	2	0	2	2	1	3	3	5	8	3	9	12	4	5	9	3	8	11
Ukupno LAG	**33**	**32**	**65**	**52**	**60**	**112**	**45**	**60**	**105**	**45**	**51**	**96**	**40**	**51**	**91**	**52**	**62**	**114**	**39**	**64**	**103**	**34**	**69**	**103**

Izvor: *Hrvatski zavod za zapošljavanje (https://statistika.hzz.hr/), 12/2020*

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																							
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54		
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U
Drnje	7	5	12	28	18	46	37	29	66	58	39	97	44	35	79	52	47	99	59	47	106	48	49	97
Đelekovec	316	217	533	5	0	5	17	11	28	37	20	57	35	31	66	37	36	73	32	38	70	58	35	93
Đurđevac	10	6	16	94	58	152	191	161	352	223	187	410	223	171	394	180	160	340	213	184	397	201	179	380
Ferdinandovac	369	256	625	3	0	3	21	14	35	38	34	72	42	28	70	34	34	68	49	41	90	55	48	103
Gola	573	354	927	16	3	19	46	39	85	63	36	99	42	43	85	58	38	96	91	50	141	72	55	127
Hlebine	258	189	447	1	1	2	20	9	29	30	21	51	25	20	45	28	28	56	33	33	66	30	26	56
Kalinovac	352	342	694	3	2	5	18	15	33	29	38	67	37	29	66	44	35	79	56	52	108	50	34	84
Kloštar Podravski	598	393	991	5	4	9	56	26	82	67	38	105	70	52	122	72	44	116	62	52	114	64	65	129
Koprivnički Bregi	451	360	811	1	2	3	28	20	48	44	52	96	64	42	106	53	53	106	60	57	117	65	58	123
Koprivnički Ivanec	440	303	743	7	1	8	33	19	52	66	35	101	49	46	95	57	33	90	51	63	114	70	55	125
Molve	443	281	724	8	4	12	37	20	57	38	29	67	45	25	70	54	51	105	58	38	96	60	35	95
Novigrad Podravski	541	424	965	7	1	8	32	31	63	55	58	113	67	42	109	66	53	119	70	70	140	80	52	132
Novo Virje	261	197	458	1	1	2	19	16	35	26	17	43	22	24	46	31	28	59	38	29	67	30	23	53
Peteranec	546	422	968	3	2	5	32	32	64	65	45	110	63	53	116	66	59	125	62	58	120	65	72	137
Podravske Sesvete	358	263	621	6	4	10	32	18	50	40	29	69	48	21	69	41	41	82	50	36	86	34	37	71
Ukupno LAG	5523	4012	9535	188	101	289	619	460	1079	879	678	1557	876	662	1538	873	740	1613	984	848	1832	982	823	1805

Izvor: *Državni zavod za statistiku, 12/2020.*

1.3. Demografske značajke područja LAG-a

U vremenu između dva popisa stanovništva sve JLS unutar LAG-a izgubile su dio stanovništva. Prema popisu iz 2021. broj stanovnika na području LAG-a „PODRAVINA“ iznosi 35.358 stanovnika. Prosječna gustoća stanovnika općina i grada na području LAG-a iznosi 42.96 st./km², smanjila se u razdoblju između 2 popisa za -17,16% i ispod je prosječne gustoće naseljenosti Koprivničko-križevačke županije (58,16 st./km²). Prosječna gustoća stanovništva RH iznosi 68,70 st./km². Najgušće su naseljeni Koprivnički Bregi, a najslabije Gola. Prosječna starost stanovnika je 42,1 godina. Prema nacionalnom sastavu stanovništvo na području LAG-a je preko 90% hrvatske nacionalnosti (od 92,55 % u Đurđevcu do 99, 81% u Goli). Najznačajnija nacionalna manjina na području LAG-a su Romi kojih ima 5,91% u Đurđevcu (436) i 7,29 % (86) u Hlebinama. Za ovu skupinu stanovništva se može reći da se nije u cijelosti integrirala te je potrebno uložiti značajan trud i sredstva kako bi se Romska manjina, koja predstavlja osjetljivu skupinu društva, integrirala u lokalnu zajednicu.
Najstarije stanovništvo je u Đelekovcu (46,3 godine), a najmlađe je u prosjeku na području Peteranca 40,4 godine. U razdoblju između dva Popisa stanovništva pao je i vitalni indeks s 56,5625 na 52,275. Podaci su zabrinjavajući te nas upućuju da bez uvoza radne snage ili modernizacije i digitalizacije procesa u poljoprivredi, kao osnovnoj gospodarskoj grani područja, neće se moći zadržati postojeća razina poljoprivredne proizvodnje. Od ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, zbog vrlo loših uvjeta rada i niskih plaća, mnogi radno sposobni stanovnici Hrvatske, pa tako i sa područja LAG-a, otišli su u druge zemlje članice te je u cijelom LAG-u, kao i na nacionalnoj razini, evidentan manjak radne snage pogotovo u građevini, uslužnim djelatnostima, a sve više i u zdravstvu. Sve više radne snage stiže u Hrvatsku iz nama vrlo dalekih zemalja (tzv. trećih zemalja) kao i ratnih izbjeglica iz Ukrajine, koje pristižu od početka ratnih sukoba s Rusijom u veljači 2022. godine. Prema nekim podacima područje Koprivničko-križevačke županije je jedno od onih područja u koje je pristiglo najviše radne snage iz inozemstva.
Na području LAG-a djeluju 402 udruge civilnog društva, od kojih je 102 (25,37%) registrirano u Đurđevcu kao najvećem urbaniziranom centru LAG-a. Kao i drugdje na području ruralne Hrvatske najviše je udruga (koje okupljaju i najviše članova) vezano za sport (od nogometa, lovačkih društava do pojedinačnih sportova) te dobrovoljnih vatrogasnih društava. Veoma su značajne udruge žena i kulturno umjetnička društva koja su najčešće angažirana na aktivnostima koje, u najširem smislu, možemo povezati s očuvanjem tradicije i kulturne baštine područja. Većina udruga financira se iz dobrovoljnih priloga te iz proračunskih sredstava JLS. Vrlo ih malo ima iskustva s pridobivanjem financijskih sredstava iz drugih dostupnih izvora kao što su javni pozivi financirani iz Europskog socijalnog fonda. Na području LAG-a djeluje više udruga koje okupljaju naivne umjetnike (slikare i kipare). Za svoj rad, organizacije civilnog društva, koje su jedna od osnovnih komponenti kvalitete života u ruralnim područjima i očuvanja identiteta, trebaju adekvatne prostore, opremu a posebno jačanje kapaciteta, kako bi što kvalitetnije dopunjavale javne usluge i razvile suradnju, umrežavanje i integraciju sa svim drugim razvojnim dionicima područja, u svrhu općeg jačanja kohezije i integracije lokalne zajednice u cjelini. Iako je LAG izložen depopulaciji i starenju stanovništva većina mjera koje su usmjerene na demografiju tiču se potpora djeci predškolskog i školskog uzrasta od naknada za rođenje djeteta, subvencija za troškove školovanja učenika i studenata. Nisu prepoznatljive mjere niti interesi mladih nakon što završe školovanje, kao što je zabava, provođenje slobodnog vremena i sl. Stoga je potrebno pružiti potporu programima zapošljavanja i samozapošljavanja u svim sektorima. LAG se u ovom razdoblju mora posvetiti rješavanju potrebe povećanja kvalitete života stanovnika razvojem obrazovnih programa, jačanjem sporta i rekreacije te općeg zdravlja stanovnika. Posebno je potrebno razviti sadržaje i programe za sve osjetljive skupine društva.

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.
Drnje	13	21	31	28	42	75	42,1
Đurđevac	85	76	120	106	71	71,7	41
Đelekovec	8	6	35	23	23	26,1	46,3
Ferdinandovac	9	9	28	22	32	40,9	43,3
Gola	25	30	46	42	54	71,4	42,2
Hlebine	9	10	27	21	33	47,6	43,5
Kalinovac	21	11	32	24	66	45,8	41,9
Kloštar Podravski	27	41	54	52	50	78,8	40,5
Koprivnički Bregi	17	19	19	36	89	52,8	42
Koprivnički Ivanec	14	23	33	48	42	47,9	42,5
Molve	18	20	45	41	40	48,8	41,5
Novigrad Podravski	15	22	48	53	31	41,5	42,2
Novo Virje	18	11	12	15	150	73,3	42,3
Peteranec	34	21	39	49	87	42,9	40,4
Podravske Sesvete	19	4	37	27	51	14,8	41,3
Virje	35	32	79	56	44	57,1	41,2
Ukupno LAG	**367**	**356**	**685**	**643**	**53,6**	**55,4**	**42,1**

Izvor: *Državni zavod za statistiku; Popis stanovništva 2021 i 2011. Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske*

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola[11]			Visoko obrazovanje												Nepoznato		
										Svega			Stručni studij[12]			Sveučilišni studij[13]			Doktorat					
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U
Đurđevac	39	12	51	690	983	1855	1755	1423	3178	512	587	1099	236	236	472	272	348	620	4	3	7	1	n/p	1
Drnje	8	13	21	177	302	479	398	276	674	54	85	139	31	36	67	23	49	72	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Đelekovec	1	5	6	148	303	451	328	207	535	66	86	152	29	31	60	37	55	92	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Ferdinandovac	4	1	5	218	328	546	306	238	544	63	72	135	30	26	56	33	46	79	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Gola	3	1	4	449	502	951	392	303	695	34	61	95	11	19	30	23	42	65	n/p	n/p	n/p	1	n/p	1
Hlebine	7	13	20	187	272	459	249	174	423	27	52	79	10	17	27	16	35	51	1	n/p	1	1	1	2
Kalinovac	n/p	5	5	120	242	362	354	240	594	76	77	153	31	29	60	44	47	91	1	1	2	n/p	n/p	n/p
Kloštar Podravski	10	25	35	461	634	1095	557	423	980	89	108	197	43	45	88	45	63	108	1	n/p	1	n/p	n/p	n/p
Koprivnički Bregi	9	16	25	242	386	628	523	355	878	83	92	175	52	38	90	31	54	85	n/p	n/p	n/p	6	6	12
Koprivnički Ivanec	2	6	8	235	347	582	448	330	778	80	99	179	36	43	79	44	55	99	n/p	1	1	n/p	n/p	n/p
Molve	2	9	11	296	411	707	381	252	633	62	83	145	26	23	49	36	60	96	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Novigrad Podravski	11	21	32	274	453	727	559	412	971	96	155	251	43	72	118	49	82	131	1	1	2	1	1	2
Novo Virje	1	3	4	208	257	465	202	145	347	25	25	50	12	13	25	13	12	25	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Peteranec	5	13	18	318	464	782	549	398	947	69	94	163	27	39	66	42	55	97	n/p	n/p	n/p	1	n/p	1
Podravske Sesvete	4	3	7	196	369	565	344	225	569	50	49	99	29	24	53	20	25	45	1	n/p	1	1	n/p	1
Virje	7	18	25	444	800	1244	962	687	1649	180	178	358	82	75	157	96	103	199	2	n/p	2	1	n/p	1
Ukupno	113	164	277	4663	7053	11898	8307	6088	14395	1566	1903	3469	728	766	1497	824	1131	1955	11	6	17	13	8	21

Izvor: *Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu), 2021.*

[11] Obuhvaćene su sve srednje škole – industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje, škole za KV i VKV radnike, tehničke i srodne strukovne škole i gimnazije
[12] Obuhvaćene su sve više škole, I. (VI.) stupnjevi fakulteta te stručni studiji po Bologni.
[13] Obuhvaćeni su svi fakulteti, umjetničke akademije, svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij.

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

LAG „PODRAVINA " je u razdoblju 2014.-2022. godine raspisao 7 LAG natječaja za 3 tipa operacije pri čemu je na područje LAG-a, plasirano 1.443.621,23 eura.
3 natječaja raspisana su za „Potporu razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava", gdje je plasirano 32,58% alokacije za Podmjeru 19.2., pri čemu su potpore dodijeljene za 31 malo poljoprivredno gospodarstvo.
1 natječaj raspisan je za „Rekonstruiranje, modernizaciju i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava", gdje je plasirano 28.15% alokacije za Podmjeru 19.2., kroz koje je potpore ostvarilo 17 velikih poljoprivrednih gospodarstava.
3 natječaja raspisana su za „Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo", gdje je plasirano 39,26% alokacije za Podmjeru 19.2., a potpore su dodijeljene za 31 projekt. Do 31. srpnja 2023. godine isplaćeno je 76 projekata u iznosu 882.408,05 €, što iznosi 61,95% alokacije planirane za Podmjeru 19.2., pri čemu je ostvareno šest novih radnih mjesta.
Preko Podmjere 19.4. LAG „PODRAVINA" je na raspolaganju imao 320.549,01 eura, a za potrebe provedbe LEADER programa u LAG-u su zaposlene osobe. Sredstva ostvarena kroz istu raspoređena su do lipnja 2023. godine.
LAG je proveo projekt suradnje. Za provedbu projekata suradnje LAG je na raspolaganju imao ukupno 14.859,38 eura. Projekt suradnje pod nazivom LAG „AKADEMIJA" proveden je u suradnju s još 7 lokalnih akcijskih grupa s područja Republike Hrvatske. Nositelj projekta bio je LAG Terra Liburna dok su ostali partneri bili LAG Mareta, LAG Marinianis, LAG Slavonska Ravnica, LAG Frankopan, LAG Šumanovci, LAG Zagora i LAG „PODRAVINA". Osim LAG Akademije u proteklom razdoblju provedeno je nekoliko uspješnih projekata u suradnji s Alpe Adria Savezom i Koprivničko-križevačkom županijom u kojima je LAG "PODRAVINA„ bio nositelj projekta dok su ostali partneri bili LAG-ovi s područja Mađarske, Slovenije, Austrije i Hrvatske.
Provedena su tri takva projekta. Prvi projekt proveden je 2015. godine kroz dvodnevne radionice s ciljem organizacije skupova predstavnika LAG-ova sa svrhom umrežavanja, predstavljanja i dogovora oko budućih projektnih ideja. Drugi projekt proveden je 2016. godine kroz dvodnevnu radionicu. Cilj ove radionice bio je osmišljavanje projektnog prijedloga kroz međunarodnu suradnju vezanu uz nematerijalna kulturna dobra i njihovu ulogu kao turistički proizvod na ruralnom području, te potrebe i prilike certificiranja poljoprivrednih proizvoda. Treći projekt proveden je 2018. godine kroz dvodnevne radionice s ciljem povezivanja i umrežavanja žena i LAG-ova na području Alpe Jadrana.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
4.1.1.	1	403.735,43	17	403.735,43	17	391.397,64	12	268.593,1	6	Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014.-2020. (javni rashodi) -403.735,43 €, Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata - 2 Broj sufinaciranih projekata -17 Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju -17 CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP- 2 CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP-2A FP 2A	Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014.-2020. (javni rashodi) 268.593.10 € Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata - 6 Broj sufinaciranih projekata -17 Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju -17 CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP- 2 CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP-2A FP 2A
6.3.1.	3	467.128,36	31	464.047,01	31	464.047,01	17	254.526,78	0	Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014.-2020. (javni rashodi) , 467.128,36 € Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata 0 Broj sufinaciranih projekata 31	Ukupna isplaćena sredstva (EUR) iz podmjere 19.2 PRR 2014.-2020. (javni rashodi) 254.526,78 Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata 0 Broj sufinaciranih projekata 31

										Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG-31 CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP- 2 CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP-2A FP 2A	Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG-31 CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP- 2 CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP-2A FP 2A
7.4.1.	3	562.951,44	31	562.951,44	31	578.501,99	18	306.862,4	0	Ukupna isplaćena sredstva iz podmjere 19.2 PRR 2014.- 2020. (javni rashodi) 562.951,44 € Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata 0 Broj sufinaciranih projekata 31 Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastrukturu 100% CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP- 6 CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP-6B FP 6B	Ukupna isplaćena sredstva iz podmjere 19.2 PRR 2014.- 2020. (javni rashodi) 306.862,4 € Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata 0 Broj sufinaciranih projekata 31 Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastrukturu 100% CMES/CMEF indikatori /doprinos PRR/ZPP- 6 CMES/CMEF indikatori, doprinos PRR/ZPP-6B FP 6B

Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.						
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta	Rezultati i pokazatelji
n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, iskorištenost sredstava, interna evidencija LAG-a*

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS-a

3.1. Opis partnerstva

Jedno od temeljnih načela lokalnog razvoja je načelo partnerstva, suradnje javne, gospodarske i civilne interesne skupine. Partnerstvo djeluje kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih skupina dionika i ima savjetodavnu ulogu pri izradi i provedbi planskih dokumenata, pa tako i LRS-a. Provedba partnerskog odnosa među članovima LAG-a definirana je odredbama Statuta LAG-a i načelima LEADER pristupa. Osnovna svrha partnerstva je pružanje pomoći zainteresiranim dionicima kako bi zajednički osmislili, doprinijeli i proveli strategiju održivog razvoja, temeljenu na osobitostima područja.
Kod osnivanja LAG „PODRAVINA“ je imao 83 člana, kroz godine broj članova je rastao čak do 205 članova, a danas nakon 11 godina postojanja ukupno ima 71 član. U sastavu članstva LAG-a „PODRAVINA“ zastupljene su sve interesne skupine.
Skupštinu, kao najviše tijelo LAG-a, čini 71 član LAG-a „PODRAVINA“, a u njenom sastavu zastupljene su sve interesne skupine, s tim da niti jedna interesna skupina ne prelazi 50%. Od ukupnog broja Skupštine; 33 (46,48%) predstavnika dolazi iz gospodarske interesne skupine, 13 (18,31%) predstavnika dolazi iz civilne interesne skupine a 25 (35,21%) predstavnika dolazi iz javne interesne skupine. Skupština LAG-a se u pravilu saziva dva puta godišnje i na njoj se prihvaćaju godišnja izvješća LAG-a (Izvještajna Skupština), donose se odluke vezane uz Plan rada i Financijski plan LAG-a (Programska Skupština), ali i odluke vezane uz sadržaj i provedbu Lokalne razvojne strategije. Od ukupnog broja članova Skupštine LAG-a 53,52% su žene, a u Skupštini ima 16,90% mladih osoba. Kako bi članovi LAG-a bolje upoznali područje na kojem žive, Skupština se u pravilu odvija na različitim lokacijama.
Upravni odbor (UO) je kolektivno i koordinativno tijelo LAG-a „PODRAVINA“ koje organizira i obavlja tekuće poslove LAG-a između dvije sjednice Skupštine, te donosi odluke iz svoje nadležnosti. Isti je reprezentativan na način da se kod izbora članova vodi računa o teritorijalnoj zastupljenosti, ali i zastupljenosti članova svih interesnih skupina.
Upravni odbor, kao izvršno tijelo LAG-a, ima 13 članova, od čega 5 (38,5%) predstavnika javne interesne skupine, te 6 (46,15%) predstavnika gospodarske i 2 (15,38%) civilne interesne skupine. U sastavu Upravnog odbora nalazi se 6 (46,15 %) žena, 4 mlade osobe(23,07%). Upravni odbor donosi odluke vezane uz rad LAG-a, ali je i tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječajima.

Tablica 20: Članovi LAG-a
Skupština LAG-a

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[14]
33	13	25	71	38	13

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

[14] osobe do uključujući 40. godina

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS
Skupština LAG-a

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[15]
33	13	25	71	38	13

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

Tablica 22: Tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječaju
Upravni odbor LAG-a

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[16]
6	2	5	13	6	4

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

Proces izrade ove LRS LAG-a započeo je u ožujku 2022. godine i trajao je sve do svibnja 2023. godine, a temeljen je na osnovnim načelima CLLD pristupa koji je korišten u izradi:

- ✓ Razvoj utemeljen na značajkama lokalnog područja – kroz izrađenu osnovnu analizu područja utvrđen je SWOT, identificirane su osnovne razvojne potrebe, te su odabrani ciljevi razvoja (opći i specifični) koji se temelje na korištenju snaga (prednosti), a sve kako bi se umanjile slabosti i dobro iskoristile prilike koje se pružaju za razvoj područja.
- ✓ Pristup odozdo prema gore –uključivanje širokog kruga zainteresiranih dionika u proces izrade i to putem razgovora, individualnih sastanaka, radionica, javnih savjetovanja, upitnika i dr.
- ✓ Funkcionalno lokalno razvojno partnerstvo (LAG) svih interesnih skupina koje je u izradi LRS, ali i u svom svakodnevnom radu, vodilo računa da se odluke donose temeljem konsenzusa, uz argumentacije i objašnjenja kojima su se jačali ljudski resursi.
- ✓ Inovativan pristup lokalnom razvoju – ciljevi i intervencije koje se definiraju kroz LRS sadrže inovativne pristupe u razvoju ruralnog područja LAG-a.
- ✓ Integrirani i multisektorski pristup – ciljevi i intervencije međusobno su integrirani te ostvarenje jednog cilja doprinosi boljem i bržem ostvarenju ostalih ciljeva.
- ✓ Umrežavanje i suradnja – na sektorskoj, međusektorskoj te međugeneracijskoj razini.
- ✓ Decentralizirana administracija odnosi se na odabir projekata na LAG razini. Kriteriji za odabir projekata opisuju se u LRS i u skladu su sa ZPP-om RH za razdoblje 2023.-2027.

Strategija je rađena putem konzultacijskih procesa vanjskog stručnjaka i članova lokalnog partnerstva, dok se u međuvremenu, između sastanaka, provodio dodatni konzultacijski proces sa širom javnosti. U proces izrade LRS aktivno su bili uključeni i članovi Skupštine te UO kojima je prezentiran proces izrade Strategije, raspravljalo se o ključnim pitanjima oko

[15] osobe do uključujući 40. godina
[16] osobe do uključujući 40. godina

definiranja ciljeva razvoja, financijske alokacije, mehanizmima provedbe i administracije LRS. Ured LAG-a sudjelovalo je u izradi te facilitirao cijeli proces konzultacija s predstavnicima lokalnog partnerstva i širom javnosti. Posebna pažnja posvetila se provedbi konzultacija vezanih uz razvojne potrebe te prikupljanje projektnih prijedloga kako bi se LRS prilagodila stvarno iskazanim potrebama korisnika.
Kod izrade LRS primjenjivane su sljedeće metode uključivanja dionika: radionice - radi analize postojećih snaga i slabosti te u svrhu stvaranja novih ideja i rada na aktivnostima; razgovori s lokalnim dionicima s ciljem definiranja problema, ideja i vizija o području; projektni obrasci – kako bi se prikupile projektne ideje; sastanci operativnih tijela LAG-a (UO) kako bi se analizirali procesi uključivanja i donošenja strateških odluka te medijsko informiranje i konzultacije – najave i objave događanja i aktivnosti u lokalnim medijima, na web stranicama i društvenim mrežama. Kod izrade ove LRS, za uključivanje dionika korišten je pristup kombiniranja participativnih razina: animacija, informiranje, konzultacije i osnaživanje, što se može vidjeti iz popisa događanja i broja sudionika, a koji su organizirani za potrebe izrade LRS-a LAG-a „”PODRAVINA“.
Ukupno partnerstvo odnosno Skupština LAG-a usvojila je LRS za razdoblje 2023.-2027. na sjednici održanoj 19. rujna 2023. godine.

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Informativna animacijska radionica za širu javnost sa konzultantom	12	Đurđevac	28. rujna 2022. g.
Interaktivna Radionica za izradu LRS, održana s konzultantom	6	Đurđevac	16. veljače 2023.g.
Interaktivna Radionica za potrebe izrade nove LRS – SWOT analize i razvojne potrebe	15	Koprivnički Bregi - LAG područje	20. veljače 2023.g.
Interaktivna Radionica za potrebe izrade nove LRS – SWOT analize i razvojne potrebe	2	Đurđevac- LAG područje	22. veljače 2023.g.
Konzultacije za izradu LRS-a održavane kroz cijeli mjesec	10	LAG područje	veljača 2023. g.
Interaktivni sastanak	22	Đurđevac	21. lipnja 2023. g.
UO LAG-a za potrebe predstavljanja izrađene LRS	9	Đurđevac	19. rujna 2023. g.
Skupština LAG-a za potrebe predstavljanja izrađene LRS i usvajanja iste	19	Đurđevac	19. rujan 2023. g.

Izvor: *LAG „PODRAVINA“*

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Kako bi se što kvalitetnije izradila SWOT analiza LAG „Podravina“ organizirao je radionice i konzultacije sa predstavnicima lokalnih razvojnih dionika iz svih interesnih skupina, javne i privatne odnosno iz sva tri razvojna sektora: javnog, gospodarskog i civilnog. Tijekom procesa izrade svi sudionici su bili upoznati sa analizom stanja u području LAG-a te su putem međusobnih rasprava o stanju u prostoru utvrdili snage i slabosti te prilike i prijetnje za budući razvoj područja LAG-a kao i na realne razvojne potrebe čijem rješavanju se može doprinijeti u okviru mogućnosti koje ima LAG u okviru intervencije LEADER SP ZPP-a u programskom razdoblju 2023.-2027. Naglasak je stavljen na sektore koji su ključni za gospodarski i društveni razvoj lokalnih zajednica.

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
Zemljopisni položaj/Kulturna i prirodna baština Povoljan geoprometni položaj (100 km sjeveroistočno od Zagreba), uz granicu s Mađarskom na potezu između Slavonije i Zapadne Hrvatske Ogromni prirodni resursi od nacionalnog strateškog značaja (eksploatacijska polja nafte i plina), geotermalni izvori Valorizirane i zaštićene prirodne vrijednosti područja („Mura-Drava“, „Đurđevački pijesci“ i dr.), očuvana prirodna baština u porječju Drave Bogata i živa tradicijska i značajna kulturno-povijesna baština čiji nositelji su stanovnici ruralnih naselja područja (naivna umjetnost, ivanečki i peteranski vez, esperanto i dr.) Komunalna i društvena infrastruktura Javna vodoopskrba u većini naselja Razvijeno gospodarenje otpadom Dobra opskrba električnom energijom Društvena infrastruktura i primarni zdravstveni sustav u većini JLS Mogućnost stjecanja kvalitetnog obrazovanja na području LAG-a Sportsko-rekreacijska infrastruktura Poduzetništvo Velika poduzetnička tradicija područja Blizina prerađivačkih pogona za sve proizvode LAG-a (poljoprivredni i stočarski proizvodi) Poljoprivreda/šumarstvo Prirodni resursi za bavljenje poljoprivredom te šumarstvom Duga tradicija poljoprivredne proizvodnje Povoljni pedološki i klimatski uvjeti za diversificiranu poljoprivredu Ekološka poljoprivreda Prepoznatljivi prehrambeni proizvodi Turizam	Kulturna i prirodna baština Nedostatna briga o zašiti okoliša i očuvanju kulturne i prirodne baštine te njezinom održivom korištenju u svrhu razvoja područja Depopulacija uzrokuje propadanje krajobraza i staništa Komunalna i društvena infrastruktura Djelomično riješena odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda Nedovoljno korištenje obnovljivih izvora energije Nedostatna infrastruktura za suvremen život lokalnih zajednica neuključenost svih naselja u sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, nerazvijenost infrastrukture u smislu zelene i digitalne tranzicije , nerazvijenost svijesti stanovnika i posjetitelja o potrebi zaštite okoliša Nedovoljna opremljenost obrazovnih institucija te OCD-a Nedostatak usluga za sve osjetljive skupine društva Nedostatna i nedovoljno diversificirana (tematski i prostorno) sportsko-rekreacijska infrastruktura Poduzetništvo Nedovoljno korištenje postojećih resursa onemogućuje povećanje dohotka lokalnog stanovništva Nedostatak radne snage radi odlaska mladih i obrazovanih, uvoz radne snage bez društvene integracije Nedostatak interesa i ulaganja u obnovljive izvore energije i energetsku učinkovitost Nerazvijen IT sektor Nedostatak inovativnosti, novih proizvoda i usluga, posebno onih zasnovanih na prepoznatoj baštini područja Poljoprivreda Rascjepkanost i male poljoprivredne površine Zapuštanje poljoprivrednih površina

Rast turizma i kvalitete usluga Selektivni oblici turizma zasnovani na prirodnim resursima Prepoznatljiva gastro-ponuda (pogača z oreji, bregofska pita, mazanica i dr.) Živa pučka kultura (naivna umjetnost) koja je prepoznata na svjetskoj razini s potencijalom primarne turističke atrakcije <u>Demografija</u> Mladi visokoobrazovani na području LAG-a	Zastarjelost poljoprivredne mehanizacije i slaba uporaba novih tehnologija, posebno malih PG-a Nedovoljno razvijena ekološka poljoprivreda budući se samo 1,9% PG-a bavi istom Nedovoljno udruživanje poljoprivrednika <u>Turizam</u> Nedostatna turistička infrastruktura i ponuda, nedostatak smještaja Nedostatna promidžba i turistički marketing Nedostatno povezivanje baštine i atrakcija kao i razvoj zajedničke prepoznatljivosti područja <u>Demografija</u> Depopulacija ukupnog područja LAG-a i starenje stanovništva Nedovoljna obrazovanost ukupnog stanovništva Slaba digitalna pismenost i cjeloživotno učenje Neprepoznavanje potreba mladih Nedovoljno razvijeno civilno društvo Nedostatna integracija manjina, posebno Romske populacije
PRILIKE	PRIJETNJE
Napuštanje fosilnih goriva ubrzat će proizvodnju energije iz OIE (energija sunca, geotermalna energija) Korištenje geotermalnih izvora u poljoprivredi (staklenici, plastenici), turizmu (bazeni, kupališta) i dr. gospodarskim sektorima Razvoj kontinentalnog turizma na temeljima kulturne i prirodne baštine područja Kvalitetno obrazovanje omogućava prije svega mladima zapošljavanje i samozapošljavanje u novim djelatnostima povezanim sa zelenom i digitalnom tranzicijom Dobra prometna povezanost, novi oblici rada (on line) te niže cijene nekretnina omogućuju zapošljavanje mladih obrazovanih ljudi kao i doseljavanje Financiranje razvojnih projekata iz nacionalnih i EU izvora	U slučaju smanjivanja eksploatacije nafte i plina smanjit će se prihodi JLS na temelju koncesijske naknade za eksploataciju prirodnog bogatstva Krize u stočarstvu i zahtjevi za smanjenje stočarske proizvodnje na razini EU nepovoljno će se odraziti na razvoj područja i prihode ostvarene u poljoprivredi te će se tražiti nova ulaganja za koja je upitno koliko će poljoprivrednici biti spremni Klimatske promjene i elementarne nepogode (suše, poplave i dr.) uvjetuju stagnaciju ili napuštanje poljoprivredne proizvodnje Starenje i depopulacija može ugroziti obavljanje i razvoj gospodarskih djelatnosti ali i gubitak kulturološkog identiteta područja Doseljavanje može izazvati kulturološke tenzije između doseljenika i domicilnog stanovništva

Područje LAG-a „PODRAVINA“ ima velik razvojni potencijal u daljnjem razvoju tradicionalnih djelatnosti, prvenstveno poljoprivredi i preradi poljoprivrednih proizvoda te proizvodnje lokalne i prepoznatljive hrane te turizma zasnovanog na iznimnoj kulturno-povijesnoj/tradicijskoj kao i prirodnoj baštini.

Radi očuvanog okoliša i prirode te postojanja zaštićenih prirodnih vrijednosti cijeli prostor ima velik potencijal razvoja ekološke poljoprivrede kao i prehrambenih proizvoda veće dodane vrijednosti baziranih na tradiciji područja, što predstavlja priliku za mlado i obrazovano stanovništvo, prvenstveno radi novih EU politika zelene i digitalne tranzicije.

Velik razvojni potencijal i potreba leži u jačanju integracije te prijenosa znanja i vještina između generacija kao i između različitih sektorskih razvojnih dionika posebno s ciljem stvaranja jedinstvene destinacije koja svoj razvoj temelji na baštini, tradicionalnom načinu života te iznimnoj okolišnoj razvojnoj osnovi.

Daljnji razvoj poljoprivrede predstavlja jednu od ključnih razvojnih osnova za održiv razvoj ukupnog prostora, no potrebna joj je modernizacija i inovativan pristup te sinergija dionika i umrežavanje kako bi jačala njezina konkurentnost u okruženju. Potrebno je povećanje dodane vrijednosti proizvoda, njihova finalizacija te jačanje prepoznatljivosti i plasmana, na širem tržištu ali i na sve većem lokalnom turističkom tržištu, potrebno je razvijati međusobnu suradnju i kratke lance opskrbe. U ovom razdoblju vidljiva je potreba za daljnju valorizaciju i stvaranje novih proizvoda zasnovanih na tradicijskoj baštini područja te njihov marketing i promocija na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Razvojem poljoprivrede i proizvodnje hrane zasnovane na tradiciji omogućiti će se otvaranje novih radnih mjesta i jačanje lokalne zajednice u cjelini, što će izravno utjecati na smanjenje odlaska mladih i depopulaciju, dok će istovremeno, tradicionalna znanja i vještine ostati očuvane za nove generacije i omogućiti jačanje prepoznatljivosti područja.
Turizam postaje sve značajnija gospodarska grana no vidljiv je nedostatak smještajnih kapaciteta, nepovezanost ponude kao i nedostatna umreženost sa proizvodnjom lokalne hrane. Nedostatna je valorizacija tradicije i baštine te znanja i vještine potrebni za razvoj integrativnog turizma, kao i marketing i promocija područja kao turističke destinacije jedinstvenih vrijednosti na nacionalnoj i međunarodnoj razini, povezana sa zaštićenim kulturno-povijesnim i prirodnim vrijednostima. Potrebno je jačanje svijesti ukupne zajednice o mogućnostima koje pruža turizam u ruralnim područjima za promociju i marketing širokog raspona lokalnih proizvoda i usluga. Nedostatan je razvoj i raznolikost turističkih sadržaja, posebno sportsko-rekreacijske, IKT i prometne infrastrukture, koja je, uz drugu ruralnu infrastrukturu, kako za razvoj turizma ključna i za razvoj kvalitete života stanovnika LAG-a posebno za mlade i starije stanovnike. Potencijal očuvanog okoliša potrebno je dodatno povezati tematskim stazama, vidikovcima, sportskim i edukacijskim te uslužnim sadržajima i sl. Potrebno je posvetiti pažnju zaštiti okoliša područja LAG-a posebno u područjima zaštićene prirode što je važna pretpostavka za daljnje poboljšanje kvaliteta života stanovnika, ali i za rast i razvoj turističke ponude.
Potrebno je ulagati i u daljnji razvoj i modernizaciju obrazovnih institucija i neformalno cjeloživotno obrazovanje kroz nabavu suvremene opreme te razvoj i razmjenu novih sadržaja, znanja i vještina; posebno je važno poticati aktivnosti koje doprinose razvoju partnerstva i suradnje među svim razvojnim sektorima, među mladima i različitim generacijama. Potrebno je poticati jačanje i aktivnosti organizacija civilnog društva u njihovu djelovanju na očuvanju baštine ali i na jačanju kapaciteta i integracije stanovnika, posebno osjetljivih skupina društva, s ciljem jačanja opće kohezije lokalne zajednice.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba područja LAG-a

Prioritetne razvojne potrebe, opći te specifični ciljevi kao i intervencije LRS temelje se na rezultatima radionica za izradu LRS, konzultacijama i sastancima s lokalnim razvojnim dionicima, provedenoj anketi te radionicama i konzultacijskim procesom sa Ministarstvom poljoprivrede i APPRRR-om. Tijekom izrade LRS LAG je istaknuo one razvojne potrebe čijem rješavanju može mjerljivo doprinijeti u okviru provedbe intervencije LEADER SP ZPP-a 2023.-2027.

P1: Razvoj zelene, inovativne i prepoznatljive poljoprivrede
Osnovna i SWOT analiza jasno su pokazale veliku tradiciju i razvojni potencijal poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda te proizvodnje lokalne hrane na području LAG-a, pri čemu je istaknuta potreba za modernizacijom, inovativnosti, zelenim i digitalnim

tehnologijama, općenito povećanje dodane vrijednosti, održivosti i konkurentnosti poljoprivrede i proizvodnje hrane, stvaranje inovativnih i prepoznatljivih proizvoda. Pri čemu je važno očuvanje tradicijskih znanja i vještina te zaštita okoliša i održivo korištenje razvojnih resursa. Potrebno je jačati otpornost poljoprivrede na klimatske promjene. Potrebno je jačanje znanja i vještina kao i promocija i jačanje umrežavanja, udruživanja poljoprivrednika i prerađivača, zajednički nastup na tržištu te razvoj kratkih lanaca opskrbe.

P2: Razvoj turizma i nepoljoprivrednih djelatnosti

Turizam koji se sve više razvija na području LAG-a zasniva se na očuvanoj prirodnoj i kulturnoj baštini. Moderno turističko tržište sve više traži ruralna područja, očuvanog okoliša i lokalnu, zdravu, hranu, stoga je potrebno pružiti potporu daljnjem razvoju turizma, smještaja, usluga i sadržaja zasnovanih na tradicijskim vrijednostima područja, kao i potaknuti ulaganja u ruralnu infrastrukturu i raznolikost sadržaja. Turizam je velika prilika za razvoj širokog raspona proizvoda i usluga koji se putem njega plasiranju, a istovremeno utječe i na povećanje kvalitete života stanovnika. Predstavlja posebnu priliku za razvoj zapošljavanja i samozapošaljavanja mladih i drugih stanovnika iz osjetljivih skupina. Potrebno je očuvati etno raznolikost, tradicijska znanja i vrijednosti područja jačanjem tradicionalnih obrta i djelatnosti. Za održiv razvoj turizma i drugih djelatnosti područja potrebno je jačati zelenu i digitalnu tranziciju, kao i povećanje znanja i vještina te umrežavanje razvojnih dionika.

P3: Povećanje kvalitete života

Poboljšanje kvalitete života na području LAG-a osnovni je preduvjet za smanjenje depopulacije te doživljaj posjetitelja. Za daljnji razvoj područja potrebno je dalje razvijati ruralnu infrastrukturu i usluge za stanovnike i posjetitelje lokalne zajednice, uz očuvanje i održivo korištenje kulturno-povijesne i prirodne baštine čime se ujedno postiže integracija zajednice i jačanje identiteta. Potrebno je razvijati inovativna i pametna rješenja u selima. Razvoj lokalne infrastrukture, društvene i komunalne, preduvjet je za ostanak mladih i privlačenje novih stanovnika. Ruralna infrastruktura istovremeno, omogućuje razvoj društvenih inovacija, implementaciju novih tehnologija, znanja i vještina, međugeneracijsku i međusektorsku suradnju i umrežavanje.

P4: Jačanje integralnog identiteta područja

Područje LAG-a „PODRAVINA“ prostor je velike raznolikosti kulturno-povijesne i prirodne baštine koja je nacionalno i međunarodno poznata, ali nedovoljno prepoznatljiva. To je prostor jedinstvene i žive pučke kulture (naivna umjetnost) koja je prepoznata na svjetskoj razini i ima velik potencijal postati jedinstvenom turističkom atrakcijom i temom privlačenja posjetitelja. Posjetiteljska ponuda područja kao i baština nisu međusobno povezani u cjelinu, prostor nije prepoznat kao turistička destinacija iako obiluje etnografskom, gastronomskom, krajobraznom i dr. raznolikosti. Ljudski resursi iznimno su vrijedni u području kao nositelji tradicijskih vrijednosti i očuvanja baštine, ali nisu dovoljno iskorišteni i prepoznatljivi. Potrebno je integrirati ponudu, sadržaje i ljudski kapital cijelog područja LAG-a, omogućiti umrežavanje i postizanje sinergije svih razvojnih resursa sa ciljem integracije i aktiviranja osjetljivih skupina društva i razvoja zajedničkog prostornog identiteta te pružiti potporu brandiranju područja kao jedinstvene destinacije.

Tablica 25: Potrebe područja LAG-a

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS-a kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS-a kojim se ispunjava potreba
P1: Razvoj zelene, inovativne i prepoznatljive poljoprivrede	Održiv i okolišno prihvatljiv razvoj poljoprivredne proizvodnje, prerade, marketinga i promocije lokalnih prehrambenih proizvoda zasnovanih na lokalnim resursima i tradiciji područja.	OC: Integriran razvoj lokalne zajednice	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva
P2: Razvoj turizma i nepoljoprivrednih djelatnosti	Održiv i okolišno prihvatljiv razvoj turizma te nepoljoprivrednih proizvoda i usluga zasnovanih na lokalnim razvojnim resursima i tradiciji područja.	OC: Integriran razvoj lokalne zajednice	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva
P3: Povećanje kvalitete života	Razvoj male ruralne infrastrukture i usluga za stanovništvo uz unaprjeđenje očuvanja i održivog korištenja kulturno-povijesne i prirodne baštine te resursa primjenom inovativnih i pametnih rješenja, zelene i digitalne tranzicije.	OC: Integriran razvoj lokalne zajednice	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva SC2: Povećanje kvalitete života stanovnika i prepoznatljivosti područja
P4: Jačanje integralnog identiteta područja	Razvoj ljudskih kapaciteta, svih oblika gospodarske i društvene komunikacije, inkluzije, umrežavanja i suradnje, društvenih inovacija, promocije i vidljivosti područja.	OC: Integriran razvoj lokalne zajednice	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva SC2: Povećanje kvalitete života stanovnika i prepoznatljivosti područja

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC: Integriran razvoj lokalne zajednice	Općim ciljem postiže se jačanje ukupne lokalne zajednice u svrhu poboljšanja života stanovnika i privlačenja posjetitelja. Općim ciljem poboljšavaju se uvjeti za gospodarski rast i razvoj, zaštita okoliša, diverzifikacija mogućnosti zapošljavanja te ukupan život stanovnika u svrhu kapitalizacije svih razvojnih resursa i integracije lokalne zajednice.	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva	Ovim ciljem postiže se jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarskih razvojnih dionika, s naglaskom na dionike u poljoprivredi, preradi i turizmu te drugim nepoljoprivrednim djelatnostima, u svrhu povećanja dodane vrijednosti proizvoda i usluga koji se baziraju na tradiciji područja.
		SC2: Povećanje kvalitete života stanovnika i prepoznatljivosti područja	Ovim ciljem postiže se povećanje kvalitete života stanovnika i doživljaja posjetitelja područja, uz očuvanje tradicionalnih vrijednosti, očuvanje i održivo korištenje baštine, umrežavanje dionika i jačanje kapaciteta te

			socioekonomske inkluzije, u svrhu stvaranja jedinstvene destinacije.

OC: Integriran razvoj lokalne zajednice

Područje LAG-a „PODRAVINA“, kao i drugi ruralni prostori RH, karakterizira depopulacija koja utječe na stagnaciju i pad gospodarskih aktivnosti. Ovim općim ciljem LAG želi doprinijeti postizanju *Specifičnog cilja 8 SP ZPP-a: „Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo“* te doprinijeti postizanju *Općeg cilja 3 ZPP-a: „Jačanje socioekonomske strukture ruralnih područja“* kao i *cilju 5. Kohezijske politike EU: „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“* te horizontalnoj razvojnoj politici EU-*Dugoročnoj viziji za ruralna područja.* LAG će, ovim ciljem, doprinijeti jačanju, umrežavanju te otpornosti u razvoju lokalne zajednice kako bi odgovorio na izazove s kojima se suočava. LAG će doprinos ovom cilju ostvariti putem zelene i digitalne tranzicije, inovativnih i pametnih rješenja u ruralnim područjima te korištenjem vlastitih razvojnih resursa i potencijala te time, odgovoriti na prioritetne razvojne potrebe područja. Ovim ciljem želi se doprinijeti općem socioekonomskom razvoju putem jačanja gospodarstva, prvenstveno poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti malih gospodarskih subjekata, posebno onih koje su vezane za identitet lokalne zajednice. Ovim ciljem LAG doprinosi jačanju kapaciteta lokalnih razvojnih dionika, njihovoj integraciji, umrežavanju i inkluziji svih društvenih skupina te doprinijeti razvoju zaštite okoliša u cjelini uz očuvanje i promociju nasljeđa i jačanje zajedničkog prostornog identiteta područja.

SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva

Ovim specifičnim ciljem LAG izravno doprinosi socioekonomskoj održivosti područja, pri čemu je naglasak na ključne razvojne sektore, poljoprivrednu proizvodnju i preradu te turizam i tradicionalne proizvode i usluge koje, radi smanjenja broj stanovnika i njegova starenja sve više postaju nedostupne u ruralnim prostorima. Ovim ciljem LAG želi potaknuti suradnju i umrežavanje gospodarskih subjekata te podizanje opće klime potpore poduzetništvu i jačanje njegova značaja za ukupan razvoj svih stanovnika. Ovim ciljem izravno se postiže i jačanje lokalne poduzetničke tradicije kao dijela identiteta prostora koji je oduvijek svoj rast i razvoj zasnivao na vlastitim razvojnim snagama i resursima. Ovim ciljem će se doprinijeti promociji i jačanju zapošljavanja i samozapošljavanja posebno mlađe i aktivne populacije te osoba iz osjetljivih društvenih skupina. Ovim ciljem izravno se želi doprinijeti zelenoj i digitalnoj tranziciji te pružiti potpora uvođenju novih i inovativnih tehnologija i metoda, koje će ujedno očuvati i održivo koristiti razvojne resurse i jačati otpornost gospodarstva na klimatske promjene i utjecaje globalizacije.

SC2: Povećanje kvalitete života stanovnika i prepoznatljivosti područja

Ovim ciljem izravno se postiže povećanje valorizacije, očuvanja i održivog korištenja razvojne resursne osnove, kulturno-povijesne i prirodne baštine, uz razvoj ruralne društvene i komunalne infrastrukture neophodne za povećanje kvalitete života u području LAG-a kao i doživljaja posjetitelja. Razvijena infrastruktura osnovni je preduvjet za zadržavanje i privlačenje stanovnika, posebno mladih. Ovim ciljem izravno se postiže i suradnja te jačanje kapaciteta sektorskih i međusektorskih razvojnih dionika, inkluzija osjetljivih skupina društva, povećanje umrežavanja, prijenosa dobre prakse, znanja i vještina posebno vezanih uz očuvanje tradicijskih vrijednosti područja. Ovim ciljem izravno se doprinosi jačanju marketinga lokalnih proizvoda

i usluga, stvaranju raznolikih sadržaja i ponude te promociji i jačanju identiteta područja kao jedinstvene destinacije.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC: Integriran razvoj lokalne zajednice	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva	P1: Razvoj zelene, inovativne i prepoznatljive poljoprivrede	INT 1.1. Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede
		P4: Jačanje integralnog identiteta područja	
		P2: Razvoj turizma i nepoljoprivrednih djelatnosti	INT 1.2. Jačanje ruralnog turizma i gospodarske tradicije područja
		P3: Povećanje kvalitete života	
		P4: Jačanje integralnog identiteta područja	
	SC2: Povećanje kvalitete života stanovnika i prepoznatljivosti područja	P3: Povećanje kvalitete života	INT 2.1. Očuvanje i održivo korištenje razvojnih resursa te jačanje suradnje razvojnih dionika
		P4: Jačanje integralnog identiteta područja	

Zajedničke značajke za sve intervencije LAG-a u okviru LRS

Najviša ukupna vrijednost projekta (ili operacije) kojem će se pružiti potpora je do 300.000,00 EUR (bez PDV-a) dok je najviši iznos potpore po projektu koju LAG može dodijeliti do 200.000,00 EUR.

Zajednička načela kriterija kojima se postiže **prednost prilikom odabira projekata** (operacija) u okviru provedbe intervencija LAG-a zasnivaju se prvenstveno na doprinosu projekta (operacije) ključnim elementima **dodane vrijednosti LEADER-a** i to:

- povećanju/jačanju socijalnog (društvenog) kapitala u lokalnim zajednicama,
- poboljšanju lokalnog upravljanja te
- poboljšanju rezultata i učinaka politike za područje LAG-a u usporedbi s provedbom bez LEADER pristupa.

Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a koju LAG planira postići očitovat će se prvenstveno kroz potporu inovacijama (inovativnim pristupima) te poticanju sektorske i međusektorske suradnje (partnerski projekti), kao i jačem uključivanju osjetljivih društvenih skupina. Inovacija je horizontalna tema koja prožima cijeli LRS i provedbu LEADER-a u cjelini. Svrha LRS je stvoriti adekvatno okruženje koje će omogućiti potporu promicanju inovacija i inovativnih aktivnosti/projekata. Operacija odnosno projekt ima inovativne značajke na lokalnoj razini ako rezultira uvođenjem nove aktivnosti ili novog proizvoda ili nove/inovativne metode ili usluge na lokalnoj razini (ukupno područje LAG-a). Doprinos inovativnim i pametnim rješenjima u selima ujedno je i jedan od kriterija doprinosa provedbi koncepta Pametnih sela.

Osnovni elementi primjene inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu sukladno članku 31. stavku 2. (d) Uredbe (EU) br. 2021/1060. za potrebe primjene u kriterijima odabira projekata (operacija) temelje se na:

- projektnim partnerstvima koja donose međusektorsku ili sektorsku suradnju različitih dionika u iznalaženju rješenja za razvojne potrebe područja LAG-a (partnerski projekti);
- potporom društvenim (socijalnim) inovacijama koje dovode do novih proizvoda i usluga kojima se rješavaju potrebe opće zajednice područja LAG-a, poput:
    - inovativnih pristupa i modernih ekoloških praksi u području zaštite okoliša i prirode kao i implementacije aktivnosti biogospodarstva (bioekonomije)
    - novih metoda i pristupa prijenosu znanja u području inovativne proizvodnje lokalne hrane i drugih lokalnih proizvoda, informatičkih tehnologija, drugih aktivnosti područja, te u razvoju turizma
    - društvenih inovacija koje razvijaju nove oblike i načine uključivanja osjetljivih skupina društva
    - tehnoloških i netehnoloških inovacija usmjerenih na nove tehnologije i metode koje omogućuju povećanje otpornosti na klimatske promjene, digitalizaciju i zelenu tranziciju.

U svrhu jačanja doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a u elementu **poboljšanja rezultata i učinaka politike putem načela kriterija odabira** prednost će imati projekti (operacije) „zajedničkog korisnika“ te oni kojima se ostvaruje „zajednički interes“. **Zajedničkim korisnikom** u smislu provedbe intervencija LRS smatraju se gospodarska udruženja (zadruge, klasteri i dr.), organizacije civilnog društva ili javno-pravna tijela te pravne osobe (ustanove i/ili poduzeća u većinskom javnom vlasništvu). Zajedničkim korisnikom smatra se i provedba zajedničkih projekata, odnosno, ako se projekti (operacije) provode u sektorskom ili međusektorskom partnerstvu.
Partnerskim projektom smatra se projekt u kojem više korisnika (projektnih promotora) sudjeluje u provedbi projekta (operacije) u jednoj intervenciji LAG-a. Pri tomu, prije podnošenja Zahtjeva za potporu, projektni partneri moraju imati sklopljen Sporazum o međusobnoj suradnji kojim se ujedno definira glavni partner (nositelj projekta) te u kojem su jasno definirane i razgraničene aktivnosti i zadaće projektnih partnera. Također, svi korisnici (projektni partneri) moraju ispunjavati uvjete prihvatljivosti za intervenciju LAG-a za koju prijavljuju zajednički projekt (zajedničku operaciju).
Projekt odnosno operacija ima **Zajednički interes,** provodi li ga Zajednički korisnik i/ili ako je u kolektivnom interesu članova Zajedničkog korisnika i opće javnosti odnosno od dobrobiti za opću zajednicu. Takav projekt (operacija) treba biti više od zbroja pojedinačnih interesa članova Zajedničkog korisnika.

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti svih projekata (operacija), uključujući i partnerske projekte (operacije) u okviru provedbe intervencija LAG-a su:

- usklađenost sa ciljevima LRS te s jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP-a
- usklađenost s nacionalnim i zakonodavstvom EU-a koje se odnosi na projekt (operaciju) te pravilima državne potpore (ako je primjenjivo)
- provedba na području obuhvata LAG-a
- usklađenost sa pravilima državne potpore, ako će biti primjenjivo
- usklađenost s EU i RH zakonodavstvom na koje se odnosi predmetni projekt

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekta (operacije) se primjenjuju na sve projekte (operacije) za koje se podnosi Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Ciljani korisnici (projektni promotori) LRS su sve pravne i fizičke osobe privatnog prava te pravne osobe javnog prava, pri čemu su zajednički temeljni odnosno opći uvjeti prihvatljivosti svih korisnika (pojedinačnih i zajedničkih) sljedeći:

- imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116;
- imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu;
- ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.

Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju se primjenjuju na sve korisnike na LAG natječaju koji podnose Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Potrebno je istaknuti kako se Intervencija LEADER u okviru SP ZPP-a 2023.-2027. prvenstveno provodi na temelju članka 77. Uredbe (EU) br. 2021/2115 pod nazivom "Suradnja", uključujući i članke 73., 74. te 75. navedene Uredbe.
Sukladno članku 77. stavku 3. Uredbe (EU) br. 2021/2115, intenzitet potpore u LAG intervenciji može iznositi **najviše 100%** prihvatljivih troškova projekta odnosno mogu se pokriti svi troškovi povezani s projektom.
U slučaju kada LAG intervencija uključuje ulaganja u skladu s člankom 73. Uredbe (EU) 2021/2115, intenzitet potpore može iznositi **najviše 65%** prihvatljivih troškova projekta, a iznimno se može povećati u sljedećim slučajevima:

a) **najviše 80%** kada je korisnik mladi poljoprivrednik[17]
b) **najviše 85%** za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava[18]
c) **najviše 100%** za neproduktivna ulaganja[19] i temeljne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima[20].

[17] **Mladi poljoprivrednik** je osoba starija od 18 i mlađa od 40 godina (do navršene 41 god.) u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu, koja posjeduje odgovarajuće vještine i znanje o poljoprivredi te po prvi puta uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo ekonomske veličine od 10.000 EUR do 100.000 EUR na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekla unutar 5 (pet) godina do dana podnošenja zahtjeva za potporu, a u slučaju trgovačkog društva je i odgovorna osoba isključivo ukoliko je vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala društva.

[18] **Malo poljoprivredno gospodarstvo** predstavlja poljoprivrednika koji ima ekonomsku veličinu od 3.000 do 15.000 EUR-a SO.

[19] **Neproduktivna ulaganja** su ona ulaganja koja ne dovode do značajnog povećanja vrijednosti ili profitabilnosti korisnika odnosno koja ne ostvaruju značajan dohodak, prihod ili dobit, ali pri tome imaju pozitivan utjecaj na primjerice: socijalnu uključivost, pomoć ranjivim skupinama, edukaciju, prijenos znanja i vještina, jačanje teritorijalnog identiteta, očuvanje baštine, okoliš i klimu i sl.

[20] Pod **temeljnom uslugom i infrastrukturom u ruralnim područjima** podrazumijeva se ulaganje koje kumulativno ispunjava sljedeće: podiže kvalitetu života u ruralnim područjima (kulturno-društvenu i/ili obrazovno-odgojnu i/ili sportsko-rekreativnu i/ili rekreacijsku i/ili turističku i/ili komunalnu i/ili zdravstvenu i/ili javnih usluga itd.), namijenjeno je javnoj upotrebi/korištenju, mora biti javno dostupno različitim pojedincima i interesnim skupinama, ne smije biti profitnog karaktera (operativni prihodi ne smiju biti veći od operativnih troškova), provodi se u naselju s najviše 25.000 stanovnika.

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativni visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupan iznos alokacije koju će LAG ostvariti u razdoblju 2023.-2027.)
Međuteritorijalni	Turizam	Razvijen novi turistički proizvod LAG područja	2 %
Međuteritorijalni	Poljoprivreda	Osmišljeno i primijenjeno minimalno tri inovativna procesas u poljoprivrednoj proizvodnji i/ili preradi na području LAG-a	3%

Napomena: Sve navedeno u okviru intervencija podložno je dodatnim izmjenama i dopunama tijekom provedbe LRS sukladno konzultacijama s lokalnim razvojnim dionicima te dodatnim uputama/smjernicama nadležnog Upravljačkog i Provedbenog tijela.

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	**INT 1.1.: Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede**
Područje obuhvata	Cijelo područje LAG-a
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Intervencija je pripremljena sukladno potrebama područja LAG-a definiranim tijekom izrade SWOT analize. Svrha intervencije je prioritetan doprinos rješavanju potrebe područja LAG-a koja se odnosi na razvoj zelene, inovativne i prepoznatljive poljoprivrede (P1) koja će proizvodnjom hrane zasnovane na inovaciji, tradiciji, lokalnim resursima, baštini područja putem jačanja kapaciteta te umrežavanja i suradnje dionika, ujedno utjecati na doprinos razvojne potrebe jačanja integralnog identiteta područja (P4). Proizvodnjom prepoznatljivih prehrambenih proizvoda kao i jačanjem poljoprivrede zasnovane na tradiciji područja ujedno će utjecati na razvoj turizma kao i drugih gospodarskih grana te na povećanje kvalitete života u ukupnom području LAG-a. Intervencijom se ujedno doprinosi i općem razvoju gospodarstva na području LAG-a, dok razvoju turizma i s njime povezanim proizvodima i uslugama doprinosi kreiranjem novih i inovativnih proizvoda povezanim sa turističkim tržištem razvojem kratkih lanaca opskrbe. Intervencijom se ujedno potiče zaštita okoliša, očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine kao razvojne osnove te doprinosi revitalizaciji i očuvanju tradicije područja korištenjem novih i inovativnih tehnologija i metoda. Detaljni opisi i obrazloženja doprinosa projekata (operacija) kojima će se, u okviru ove intervencije, pružiti potpora razvojnim potrebama LAG-a bit će na navedeni u natječaju LAG-a. Fokus intervencije je na jačanju poljoprivredne proizvodnje, razvoju prerade poljoprivrednih proizvoda s ciljem stvaranja inovativne ponude koja se zasniva na tradicijskim vrijednostima i resursima. Intervencijom će se omogućiti uvođenje novih i/ili inovativnih tehnologija i rješenja uključujući opremu i materijale, kao i ulaganje u obnovljive izvore energije i/ili energetsku učinkovitost. Omogućiti će se diverzifikacija proizvodnje te poboljšanje radnih uvjeta, kako bi se doprinijelo ukupnom jačanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. Intervencijom će se omogućiti i jačanje kapaciteta PG-a u stjecanju novih znanja i vještina u zelenoj i digitalnoj tranziciji, novim tehnologijama, prilagodbi tržištu i marketingu, promociji i sl. što će povećati njihovu održivost te povećanje

	otpornosti na klimatske promjene. Omogućiti će se potpora proizvodnim i neproizvodnim aktivnostima na PG-ovima u proizvodnji lokalne hrane. Intervencijom će se jačati razvoj inovativnih pristupa i rješenja usmjerenih jačanju poduzetništva te stvaranju novih i očuvanju postojećih radnih mjesta, kao i jačanju umrežavanja i suradnje. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 73. uključujući i članak 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi **Općem cilju (OC) LRS**: **Integriran razvoj lokalne zajednice** na području LAG-a budućim se razvojem poljoprivrednih gospodarstava i proizvodnje hrane poboljšavaju uvjeti za gospodarski rast i razvoj, zaštita okoliša, diverzifikacija mogućnosti zapošljavanja te ukupan život stanovnika u svrhu kapitalizacije svih razvojnih resursa i integracije lokalne zajednice. Intervencija izravno doprinosi **Specifičnom cilju (SC) 1 LRS**: **Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva** jer je fokusirana na razvoj poljoprivrednih gospodarstava s ciljem njihove modernizacije, zelene i digitalne tranzicije te održivosti poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda uz zaštitu okoliša i baštine kao i njezino povezivanje, umrežavanje i zajedničko nastupanje na tržištu te razvoj kratkih opskrbnih lanaca, čime se izravno doprinosi i dodanoj vrijednosti LEADER-a. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO[21]) ZPP-a: SC2: Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju putem sljedećih pokazatelja: R.3 Digitalizacija poljoprivrede min. 10 PG-ova koji primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a R.9 Modernizacija min. 10 PG-ova koji primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa SC8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo (uključujući i R37): R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva putem min. 1 ruralnog poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijena uz potporu u okviru ZPP-a R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva putem min. 10 projekata kojima se doprinosi Pametnim selima Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu. U okviru ove intervencije, uz doprinos inovativnosti, izravno i značajno, doprinosi se i sljedećim elementima: • socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti očuvanja kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili jačanja zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja

[21] SO – *Specific objective*. To je dodatna oznaka specifičnog cilja koja se pojavljuje u nadređenom regulatornom okviru za provedbu LRS. Unesen je radi lakšeg praćenja korelacije sa regulatornim okvirom.

	• lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, kao i putem promotivnih aktivnosti i medijskih objava o projektima • rezultatima i učincima politike putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i dr.) i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu je objedinjenje primarne poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda. Razlika je u potpori projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne i fizičke osobe upisane u relevantan upisnik PG-ova na nacionalnoj razini pri nadležnom tijelu[22]. Detaljan popis prihvatljivih korisnika bit će naveden u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: – imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; – imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; – ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: – projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i – ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a). Prihvatljive vrste projekata odnose se na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, doradu, preradu, skladištenje poljoprivrednih proizvoda i dr. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: građenje (izgradnja nove građevine i/ili rekonstrukcija i/ili održavanje postojeće građevine) i/ili opremanje građevine; nabava poljoprivredne mehanizacije i/ili opreme; marketinške i/ili promotivne aktivnosti; edukacijsko-informativne aktivnosti i druge aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljnije o prihvatljivim vrstama projekata i uvjetima prihvatljivosti projekata bit će navedeno u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira prioritetno, su: – Veličina PG-a (prednost imaju PG-ovi sa većim EVPG) – Dužina poslovanja (prednost imaju projekti nositelja sa dužim trajanjem poslovanja) – Radna mjesta (prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta ili čijom se provedbom zadržavaju radna mjesta) – Vrsta ulaganja (prednost imaju projekti kojima se ulaže u građenje i/ili opremanje) – Digitalizacija (prednost imaju projekti kojima se ulaže u digitalizaciju)

[22] Napomena: U trenutku donošenja ove LRS relevatni upisnici su naziva: Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i/ili dr.

	– Dodana vrijednost (prednost imaju ulaganja u proizvode s dodanom vrijednosti) – Dodana vrijednost LEADER-a (prednost imaju projekti koji doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a uključujući koncept Pametnih sela) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a).
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 65% prihvatljivih troškova projekta, a može se povećati u slijedećim slučajevima: – najviše 80% prihvatljivih troškova projekta kada je korisnik mladi poljoprivrednik, – najviše 85% prihvatljivih troškova projekta za ulaganja malih PG-ova i Dodatno će se definirati natječajem LAG-a.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	1
Broj sačuvanih radnih mjesta	2

R. br.		
1.	Naziv pokazatelja	R.3 Digitalizacija poljoprivrede
	Mjerna jedinica	Broj PG-ova koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	10
2.	Naziv pokazatelja	R.9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Broj PG-ova koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	10
3.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	1
4.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	10

Naziv i kod intervencije	**INT 1.2.: Jačanje ruralnog turizma i gospodarske tradicije područja**
Područje obuhvata	Cijelo područje LAG-a
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER	Intervencija je pripremljena sukladno potrebama područja LAG-a definiranim tijekom izrade SWOT analize. Svrha intervencije je prioritetan doprinos rješavanju potrebe područja LAG-a koja se odnosi na razvoj turizma i nepoljoprivrednih djelatnosti (P2), razvojem istih ujedno se doprinosi integralnom identitetu područja (P4) te povećanju kvalitete života stanovnika (P3). Intervencijom se pruža potpora razvoju održivog, zelenog i inovativnog turizma u ruralnim prostorima izravno povezanog sa lokalnom tradicijom i nasljeđem te kulturnom-povijesnom i prirodnom baštinom. Intervencijom se pruža potpora i razvoju drugih nepoljoprivrednih, tradicionalnih djelatnosti u području kojima se čuva identitet lokalne zajednice i omogućuje pristup proizvodima i uslugama neophodnim za poboljšanje života lokalnih stanovnika. Intervencijom se

pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	omogućuje raznolik gospodarski razvoj, povezivanje i suradnja dionika u turizmu i drugim razvojnim djelatnostima područja LAG-a. Intervencijom se potiče i stvaranje lokalnog tržišta poljoprivrednih proizvoda putem potrošnje u turizmu kao i drugih nepoljoprivrednih proizvoda čime se pruža potpora suradnji razvojnih dionika. Intervencijom se doprinosi jačanju identiteta područja, očuvanja tradicije i održivog korištenja baštine te razvoju lokalnih proizvoda i usluga. Detaljna obrazloženja doprinosa projekata (operacija) kojima će se pružiti potpora u okviru ove intervencije razvojnim potrebama LAG-a bit će na navedena u natječaju LAG-a. Fokus intervencije usmjeren je na razvoj ruralnog turizma te drugih tradicionalnih i inovativnih djelatnosti, kako u stvaranju proizvoda tako i u razvoju usluga. Intervencijom se pruža potpora jačanju lokalnog tržišta te povezivanju poljoprivrede i turizma u svrhu međusobne integracije i jačanja prepoznatljivosti područja. Intervencijom će se pružiti potpora provedbi zelene i digitalne tranzicije, posebno u području zaštićene prirode. Intervencijom će se omogućiti razvoj inovativnih pristupa i rješenja te otvaranje novih i očuvanje postojećih radnih mjesta. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi **Općem cilju (OC) LRS**: **Integriran razvoj lokalne zajednice** doprinosi općem socioekonomskom razvoju područja LAG-a kroz očuvanje gospodarskih djelatnosti i njihov daljnji razvoj uz održivo korištenje lokalnih resursa kao i zelenu i digitalnu tranziciju, a čime se izravno doprinosi kapitalizaciji svih razvojnih resursa i integracije lokalne zajednice Intervencija izravno doprinosi **Specifičnom cilju (SC) 1 LRS**: **Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva** jer je fokusirana na razvoj i jačanje nepoljoprivrednih aktivnosti, posebno ruralnog turizma i povezanih djelatnosti kao i drugim, tradicionalnim djelatnostima područjima čime se izravno doprinosi očuvanju okoliša i baštine te zelenoj i digitalnoj tranziciji. Razvojem turizma i nepoljoprivrednih djelatnosti izravno se doprinosi gospodarskoj održivosti područja te dodanoj vrijednosti LEADER-a. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnom cilju (SC/SO) ZPP-a: 8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo putem slijedećih pokazatelja (uključujući R.37): R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva putem min. 10 ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijena uz potporu u okviru ZPP-a (isključujući nova poduzeća) R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva putem min. 10 projekata (operacije) kojima se doprinosi Pametnim selima. Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu. U okviru ove intervencije, uz doprinos inovativnosti, izravno i značajno, doprinosi se i sljedećim elementima: • socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja • lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika. koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima

	• rezultatima i učincima politike putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.) i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, uz ranije navedeno, očituje se i u potpori malim poduzetnicima te projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava, pravne i fizičke osobe privatnog prava, uključujući i PG-ove upisane u relevantan upisnik PG-ova na nacionalnoj razini pri nadležnom tijelu. Detaljan popis prihvatljivih korisnika bit će naveden u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: – imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; – imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; – ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u LAG natječaju.
Prihvatljive vrste projekata i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekata	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: – projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i – ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a). Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj ruralnog turizma i s njime povezanih djelatnosti i aktivnosti i sl. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: građenje (izgradnja nove građevine i/ili rekonstrukcija i/ili održavanje postojeće građevine) i/ili opremanje građevine; nabava opreme; marketinške i/ili promotivne aktivnosti; edukacijsko-informativne aktivnosti i druge aktivnosti koje doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira, prioritetno, su: - Radno iskustvo u turizmu ili drugoj nepoljoprivrednoj djelatnosti (prednost imaju korisnici koji duže posluju) - Radna mjesta (prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta ili čijom se provedbom zadržavaju radna mjesta) - Područje provedbe projekta (prednost će imati projekti koji se provode u područjima zaštićene prirodne baštine, uključujući i NATURA 2000 područja) - Dodana vrijednost u djelatnostima (prednost imaju projekti kojima se kreiraju proizvodi koji se zasnivaju na tradicijskim vrijednostima područja i/ili lokalnim resursima) - Digitalizacija u društvenim aktivnostima u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u digitalizaciju u turizmu ili drugim nepoljoprivrednim djelatnostima) - Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima (prednost imaju projekti u okviru kojih se provode ulaganja u zaštitu okoliša i/ili ublažavanje klimatskih promjena)

	- Dodana vrijednost LEADER-a (prednost će imati projekti koji imaju inovativne značajke u lokalnom kontekstu i/ili doprinose drugim rezultatima i učincima politike i/ili doprinose socijalnom (društvenom) kapitalu i/ili doprinose lokalnom upravljanju) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a).
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi 65% prihvatljivih troškova projekta. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	2
Broj sačuvanih radnih mjesta	3

R. br.		
1.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća (isključujući novoosnovana poduzeća)
	Ciljna vrijednost	10
1.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	10

Naziv i kod intervencije	**INT 2.1 Očuvanje i održivo korištenje razvojnih resursa te jačanje suradnje razvojnih dionika**
Područje obuhvata	Cijelo područje LAG-a
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Intervencija je pripremljena sukladno potrebama područja LAG-a definiranim tijekom pripreme SWOT analize. Svrha intervencije je prioritetan doprinos rješavanju potrebe područja LAG-a koja se odnosi na povećanje kvalitete života na području LAG-a (P3) te jačanje integralnog identiteta područja (P4). Intervencijom se izravno djeluje na razvoj lokalne društvene i komunalne infrastrukture i usluga kao i međusobno umrežavanje i suradnju razvojnih dionika s ciljem razvoja identiteta lokalne zajednice. Intervencijom se utječe na smanjenje depopulacije, zadržava mlađa i aktivna populacija te omogućuje društvena inkluzija. Razvoj infrastrukture na području te jačanje suradnje sektorskih i međusektorskih razvojnih dionika utječe i na opći gospodarski razvoj područja, posebno na razvoj poljoprivrede i turizma, ali na sve druge gospodarske djelatnosti koje depopulacija ugrožava. Daljnjim razvojem lokalne društvene i komunalne ruralne infrastrukture omogućuje se očuvanje kulturno-povijesne i prirodne baštine, jačanje zaštite okoliša u cjelini te tradicijskih vrijednosti područja i preduvjet je i za razvoj turizma područja. Razvijena infrastruktura i usluge osnovni su preduvjet za koheziju i jačanje identiteta lokalne zajednice. Razvoj društvenih inovacija, uvođenje zelenih i digitalnih tehnologija te razvoj i umrežavanje ljudskih resursa, međusektorski i međugeneracijski, preduvjet su za daljnji razvoj zajednice ali i za privlačenje novih stanovnika i posjetitelja područja. Intervencijom se pruža i potpora jačanju kapaciteta dionika, razmjeni znanja i vještina, prijenosu primjera dobre prakse u socioekonomskom razvoju zajednice, očuvanju vrijedne i raznolike tradicijske, kulturno-povijesne i prirodne baštine, zaštite okoliša te

	aktivnostima usmjerenim na društvenu inkluziju osjetljivih skupina. Intervencijom se pruža potpora održivom korištenju ruralne infrastrukture te primjeni inovativnih metoda i pametnih rješenja u lokalnoj zajednici u svrhu jačanja njezine integracije i prepoznatljivosti područja. Intervencijom se pruža potpora razvoju aktivnosti marketinga i promocije područja kao jedinstvene destinacije. Detaljna obrazloženja doprinosa projekata (operacija) kojima će se, u okviru ove intervencije, pružiti potpora razvojnim potrebama LAG-a bit će navedena u natječaju LAG-a. Fokus intervencije usmjeren je na razvoj male društvene i komunalne infrastrukture i usluga uz očuvanje i održivo korištenje kulturne i prirodne baštine te aktivaciju i integraciju lokalnih razvojnih (ljudskih i materijalnih) resursa. Intervencijom će se pružiti potpora, posebno u područjima zaštićene prirode te u zelenoj i digitalnoj tranziciji. Intervencijom će se omogućiti inovativna i pametna rješenja u selima kojima je svrha održivost i povećanje zaštite okoliša te povećanje kvalitete života stanovnika područja kao i doživljaja posjetitelja. Fokus intervencije usmjeren je i na razvoj komunikacije, suradnje i povezanosti ljudskih resursa svih interesnih i dobnih skupina LAG-a, jačanje razmjene iskustava, prijenosa dobre prakse putem zajedničkih razvojnih projekata i aktivnosti za povećanje kapaciteta stanovnika, povećanje kvalitete života, društvenu inkluziju, zaštitu okoliša te očuvanje i promociju lokalnog gospodarstva, tradicije, kulturno-povijesne i prirodne baštine, razvoj vidljivosti i promocije područja kao jedinstvene destinacije i sl. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi **Općem cilju (OC) LRS**: **Integriran razvoj lokalne zajednice** jer razvojem društvene i komunalne infrastrukture uz očuvanje okoliša i baštine kroz zelenu i digitalnu tranziciju izravno omogućuje potporu razvoju suradnje i umrežavanja stanovnika i razvojnih dionika te doprinosi integraciji cjelokupne lokalne zajednice. Intervencija izravno doprinosi **Specifičnom cilju (SC) 2 LRS**: **Povećanje kvalitete života stanovnika i prepoznatljivosti područja** budući omogućuje potporu ulaganjima u razvoj infrastrukture i usluga dostupnih ukupnom stanovništvu i posjetiteljima izravno povezanih s očuvanjem tradicije i održivim korištenjem baštine, jačanjem međusektorske i međugeneracijske suradnje i jačanja kapaciteta, čime se izravno doprinosi kvalitetnijem životu u području te njegovoj prepoznatljivosti i postiže dodana vrijednost LEADER-a. Intervencija izravno i značajno doprinosi specifičnom cilju (SC/SO) ZPP-a 8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo putem slijedećih pokazatelja: R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva putem min. 10 projekata kojima se doprinosi Pametnim selima R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe putem ruralnog stanovništva, min. 5.000 stanovnika ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a R.42 Promicanje socijalne uključenosti putem broja min. 30 osoba obuhvaćenih projektima za koje je dodijeljena potpora

	Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a naveden je prethodno u uvodnom dijelu. U okviru ove intervencije, uz doprinos inovativnosti, izravno i značajno, doprinosi se i sljedećim elementima: • socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na socijalnu (društvenu) interakciju stanovnika i/ili aktivnosti produbljivanja solidarnosti, empatije prema ranjivim skupinama, jačanje kohezije zajednice (inkluzija) i/ili jačanje kapaciteta lokalnih razvojnih dionika i/ili očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja i/ili na jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja • lokalnom upravljanju putem broja projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima. • rezultatima i učincima politike putem partnerskih projekata i/ili putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika o političkim strategijama EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.) i/ili aktivnosti potpore izvrsnosti i/ili jačanja razmjene znanja i vještina lokalnih razvojnih dionika i/ili jačanja volontiranja. Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, osim gore navedenoga, očituje se u potpori maloj ruralnoj infrastrukturi sukladno specifičnim potrebama lokalne zajednice, suradnji i umrežavanju te projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava te pravne osobe privatnog prava. Detaljan popis prihvatljivih korisnika bit će naveden u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: – imati sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; – imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; - ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima Daljnji uvjeti prihvatljivosti korisnika bit će navedeni u LAG natječaju.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: – projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i – ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a). Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj male društvene i komunalne infrastrukture uključujući valorizaciju, očuvanje i održivo korištenje kulturne i prirodne baštine, energetsku učinkovitost i dr. kao i na razvoj komunikacije, prijenosa znanja i vještina, primjera dobre prakse i dr. za jačanje kapaciteta i potporu jačanja lokalne zajednice s naglaskom na inkluziju osjetljivih skupina društva i sl. u svrhu jačanja kvalitete života stanovnika i doživljaja posjetitelja. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti prihvatljive aktivnosti kao što su: građenje (izgradnja nove građevine i/ili rekonstrukcija i/ili održavanje postojeće građevine) i/ili opremanje građevine; nabava opreme; edukacijsko-informativne aktivnosti; promotivne aktivnosti i druge aktivnosti koje

	doprinose ostvarenju ciljeva LRS. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira, prioritetno, su: - tip ulaganja (prednost imaju projekti kojima se ulaže u građenje), - namjena ulaganja (prednost imaju projekti kojima se ulaže u sportsku i/ili rekreacijsku i/ili kulturnu i/ili turističku namjenu) i - dodana vrijednost LEADER-a (prednost će imati projekti koji imaju inovativne značajke u lokalnom kontekstu i/ili doprinose drugim rezultatima i učincima politike i/ili doprinose socijalnom (društvenom) kapitalu i/ili doprinose lokalnom upravljanju) Razrada načela kriterija odabira odrediti će se u LAG natječaju.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a).
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 EUR.
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 100%. Dodatno će se definirati u LAG natječaju.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	0
Broj sačuvanih radnih mjesta	2

R. br.		
1.	Naziv pokazatelja	R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	10
1.	Naziv pokazatelja	R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi
	Ciljna vrijednost	5.000
3.	Naziv pokazatelja	R.42 Promicanje socijalne uključenosti
	Mjerna jedinica	Broj osoba
	Ciljna vrijednost	30

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazateljima rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.3/SC2	0	0	0	0	0	10	0	10
1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.9/SC2	0	0	0	0	0	10	0	10
1.1.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	1	0	1
1.1.		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	2	0	2
1.1.	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	R.39/SC8	0	0	0	0	0	1	0	1
1.1.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	0	10	0	10
1.2.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	2	0	2
1.2.		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	3	0	3
1.2.	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za	Broj poduzeća	R.39/SC8	0	0	0	0	0	10	0	10

	biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a										
1.2.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	0	10	0	10
2.1.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R.37/SC8	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	2	0	0	2
2.1.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40/SC8	0	0	0	0	10	0	0	10
2.1.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	R.41/SC8	0	0	0	0	5.000	0	0	5.000
2.1.	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	R.42/SC8	0	0	0	0	30	0	0	30

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

Br.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	inovativna i pametna rješenja u selima	inovativnost na razini LAG-a (obrazloženo u zajedničkim značajkama za sve intervencije)
2.	digitalizacija u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	aktivnosti/ulaganja u digitalizaciju u poljoprivredi, te digitalizaciju u turizmu i dr. nepoljoprivrednim djelatnostima, u javnu društvenu i komunalnu infrastrukturu i usluge, uključujući aktivnosti stjecanja znanja i vještina za digitalnu tranziciju
3.	doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	ulaganja/aktivnosti kojima se doprinosi zaštiti okoliša i otpornosti na klimatske promjene, uključujući jačanje svijesti i razvoj znanja i vještina za zelenu tranziciju

5.4. Opis procesa odabira projekata na natječajima LAG-a

Stručna služba LAG-a priprema dokumentaciju koja minimalno sadrži: predmet, svrhu i iznos raspoloživih sredstava natječaja LAG-a; uvjete prihvatljivosti korisnika i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti projekata i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti troškova i dokumentaciju; kriterije odabira projekata i dokumentaciju za ocjenu usklađenosti projekata s kriterijima; prag prolaznosti; prihvatljive i neprihvatljive troškove; detaljni postupak odabira projekata; visinu i intenzitet potpore; način, uvjete i rokove prijave projekata; rokove i uvjete za podnošenje prigovora te popis priloga i obrazaca. Dokumentacija natječaja sadržavat će i druge dokumente poput uputa za prijavitelje i sl. Nakon odobrenja ukupne natječajne dokumentacije od strane nadležnog tijela LAG-a, natječaj LAG-a, s pripadajućim obrascima, prilozima, vodičima i ostalom dokumentacijom, objavljuje se na mrežnoj stranici LAG-a. Javnost se izvješćuje preko medija na lokalnoj i regionalnoj razini. Zahtjevi za potporu zaprimaju se putem službene adrese sjedišta LAG-a. Način podnošenja zahtjeva za potporu jasno je naznačen u natječaju LAG-a. Otvaranje zahtjeva za potporu pristiglih na natječaj LAG-a obavlja Povjerenstvo kojeg imenuje Upravni odbor. Nakon zaprimanja zahtjeva za potporu provodi se administrativna kontrola koja, ujedno, predstavlja i 1. fazu u postupku odabira projekata za provedbu LRS. Tijekom ove faze, LAG može zatražiti i nadopunu dokumentacije dostavljene od strane korisnika koji su se prijavili na natječaj. Cilj 1. faze je provjera: potpunosti prijave, prihvatljivosti korisnika te osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta. Nakon administrativne provjere, započinje 2. faza koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje prijava od strane Ocjenjivačkog odbora kojeg imenuje nadležno tijelo LAG-a temeljem Statuta, a koja se provodi sukladno definiranim internim procedurama LAG-a i kriterijima odabira definiranim LRS-om. Rezultat analiza je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom koja se upućuje na odlučivanje Upravnom odboru LAG-a. Upravni odbor zatim provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i privremenoj rang listi te provjere sukladnosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata. Na odluke Upravnog odbora, korisnici imaju mogućnost prigovora tijelu LAG-a nadležnom za prigovore. Odluke tijela LAG-a nadležnog za prigovore moraju biti jasne i konačne i ne mogu ni na koji način biti promijenjene od strane Upravnog odbora LAG-a. U slučaju da je prigovor prihvaćen, zahtjev za potporu se vraća u administrativnu obradu. LAG je obvezan osigurati i spriječiti bilo

kakvu mogućnost pojave sukoba interesa. Popis projekata koji su odabrani od strane LAG-a bit će objavljen na mrežnoj stranici LAG-a nakon utvrđivanja rang liste odabranih projekata. Objava uključuje najmanje sljedeće podatke: naziv korisnika, naziv projekta, dodijeljeni broj bodova, intenzitet potpore i iznos potpore te kumulativ dodijeljene potpore Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na razini LAG-a, sva dokumentacija o postupcima i odluke o odabiru dostavljaju se Agenciji za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) putem AGRONET-a, pri čemu, LAG podnosi Zahtjev za potporu za svaki pojedinačni odobreni projekt. APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a s kriterijima navedenim u LRS-u i natječaju LAG-a, te, nakon provedenih provjera, donosi odgovarajuću Odluku za svaki pozitivno ocijenjeni Zahtjev za potporu. Lista potvrđenih i odobrenih projekata od strane APPRRR-a objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP-om

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost sa specifičnim ciljevima ZPP-a (uključujući međusektorski/horizontalni)
OC1. Integriran razvoj lokalne zajednice	SC1: Jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva	INT 1.1. Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede	SC ZPP 2 SC ZPP 8
		INT 1.2. Jačanje ruralnog turizma i gospodarske tradicije područja	SC ZPP 8
	SC2: Povećanje kvalitete života i boravka posjetitelja	INT 2.1. Očuvanje i održivo korištenje razvojnih resursa te jačanje suradnje razvojnih dionika	SC ZPP 8

Doprinos kohezijskoj politici na regionalnoj razini putem doprinosa *Planu razvoja Koprivničko-križevačke županije za razdoblje 2021.-2027.*
SC 1 LRS putem provedbe intervencije 1.1 te intervencije 1.2 izravno doprinose ostvarenju *Posebnog cilja 1. Povezanija županija kružnog gospodarstva* te *Posebnog cilja 3. Pametna i zelenija županija.* SC 2 putem provedbe intervencije 2.1 izravno doprinosi ostvarenju *Posebnog cilja 2. Socijalno osjetljiva županija* te *Posebnog cilja 3. Pametna i zelenija županija.*

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

Osim standardne upravljačke strukture LAG-a "PODRAVINA", kao udruge, u LAG-u su profesionalno zaposlene dvije osobe na neodređeno radno vrijeme. To su voditeljica i tajnica. Obje imaju visoku stručnu spremu, a Tajnica LAG-a osim navedenog ima i završenu edukaciju za voditelja u pripremi i provedbi EU projekata. Voditeljica LAG-a ima radno iskustvo rada u LAG-u u trajanju od 5 godina dok tajnica LAG-a radi u LAG-u 10 godine te je radila na

IPARD Programu te na izradi prve Lokalne razvojne strategije LAG-a "PODRAVINA", čime su dobro osposobljene za rad u LAG-u.
Sredstava za predfinanciranje, za nesmetan rad LAG-a, i dalje se planiraju koristiti iz članarina članova lokalnog partnerstva (samofinanciranje), a koja su na trenutnoj razini od 17.000,00 eura godišnje. Veći dio sredstava za predfinanciranje čine i akumulirana sredstva LAG-a iz članarina, a koja nisu iskorištena u prijašnjim godinama u okvirnom iznosu od 100.000,00 eura, tako da LAG nema problema s likvidnošću. U narednom razdoblju također se očekuje daljnja akumulacija sredstava ostvarenih kroz članarine, jer su za nesmetan rad LAG-a i provedbu LRS, a prema dosadašnjim iskustvima, potrebne dvije zaposlene osobe.
LAG "PODRAVINA" se proteže na velikom području no tu djeluje RA"PORA" koja ima zadatak pomoći krajnjim korisnicima u prijavi na EU i nacionalne natječaje.
Članovi LAG-a, koji su kroz LAG uspješno prošli edukaciju za pripremu i provedbu projekata, također uspješno apliciraju i provode projekte za svoje udruge, tvrtke, institucije.
Gradovi i općine, kao osnivači LAG-a, osim brojnih infrastrukturnih projekata, financiranih iz proračunskih sredstava, nacionalnih izvora i EU fondova, provode i ostale projekte, te na taj način pokušavaju poboljšati kvalitetu života svojih stanovnika.
Područje LAG-a obiluje prirodnim i kulturnim resursima koji pružaju mogućnost bavljenja različitim djelatnostima (poljoprivreda, turizam). Iako se već vide pomaci u razvoju ljudskih kapaciteta na području LAG-a, još uvijek nedostaje educiranih i kvalitetnih osoba koje bi tu raznolikost i resurse bolje iskoristili i jače doprinijeli razvoju svog područja. Zbog toga će LAG i ubuduće veliku pažnju posvetiti animaciji, edukaciji, informiranju stanovništva. Osobitu pozornost posvetit će jačanju kapaciteta članova, zaposlenika i volontera LAG-a, kroz usavršavanje, obrazovanje, umrežavanje, razvojne projekte, osposobljavanja, studijska putovanja i sl.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00
2024.	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00
2025.	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00
2026.	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00
2027.	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00
2028. (n+2)	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00
2029. (n+2)	2	20.000,00	100.000,00	120.000,00

6.2. Opis praćenja (monitoringa) i procjene (evaluacije) provedbe LRS

Monitoring provedbe LRS obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, indikatora za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti projekata. Praćenje je sastavni je dio redovnih aktivnosti LAG-a „Podravina". Statut i interni akti LAG-a predviđaju godišnje izvješćivanje svih tijela LAG-a o provedbi LRS i učinkovitosti rada LAG-a.
LAG „Podravina" će provoditi praćenja i vrednovanje provedbe LRS koristeći regulatorni okvir za praćenje i ocjenu učinka (PMEF) temeljem Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br.

2021/1060, okvira za praćenje i ocjenjivanje uspješnosti iz Uredbe (EU) br. 2021/2115, Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2290, i evaluacije strateških planova ZPP-a te pružanje informacija za praćenje i evaluaciju iz Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2022/1475.

Proces praćenja planirat će se i temeljem: Smjernica za izradu evaluacijskih planova ZPP-a, a koje ističu specifičan značaj praćenja pokazatelja LRS u doprinosu SP ZPP-a te praćenja i vrednovanja dodane vrijednosti LEADER-a. Isto tako, LAG će planiranje doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a pripremiti temeljem postojeći Smjernica za evaluaciju LEADER-a/CLLD-a (ENRD, 2017.) kao i novih, za programsko razdoblje 2021. (2023.)-2027.. Dodanom vrijednosti LEADER-a ujedno se doprinosi i postizanju cilja 5. kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ (Uredba (EU) br. 2021/1060).

Podatci koje će pratiti LAG odnose se na praćenje pokazatelja dodane vrijednosti intervencije LEADER putem rada LAG-a (tekući rad i animacija) kao i putem provedbe LRS na razini operacija (projekata), a koji su osnova za vrednovanje (evaluaciju). U ovom programskom razdoblju postoji velika potreba da se pokaže dodana vrijednost LEADER-a u usporedbi s potporama koje se pružaju putem intervencija SP ZPP-a te iz drugih izvora. Dodana vrijednost LEADER-a proizlazi iz potpune primjene 7 načela LEADER-a. Aktivnosti provedbe LRS moraju jasno dokazati dodanu vrijednost pristupa LEADER integriranom pristupu ruralnom razvoju.

LAG će provedbu LRS pratiti na razini postizanja ciljeva identificiranih u LRS putem Plana praćenja pokazatelja (koji sadrži pokazatelje LRS te dodane vrijednosti LEADER-a, terminski plan te zadaće) putem kojih će pratiti rad LAG i provedbu intervencija LRS i strategije u cjelini. Projekti odnosno operacije imati će zajedničke pokazatelje prema kojima će se podatci prikupljati. Temeljem Plana praćenja pokazatelja LAG će uspostaviti sustav izvješćivanja kvantitativnih i kvalitativnih elemenata potrebnih za praćenje operacija odnosno projekata za provedbu intervencija LAG-a te o istima izvješćivati Upravljačko tijelo putem izvješća na godišnjoj razini.

LAG će imati imenovanog zaposlenika zaduženog za praćenje rada LAG-a i projekata (operacija) za provedbu intervencija LAG-a kao i analizu o napretku provedbe ukupne LRS te rezultatima postignutim financiranjem iz intervencije LEADER.

LAG će, u svoj redovni rad, uključiti aktivnosti animacije povezane sa praćenjem i vrednovanjem LRS, a kako bi mogao sumirati postignute rezultate i njihove doprinose na godišnjoj razini, te temeljem provedenih analiza djelovati u narednoj godini provedbe LRS.

LAG će, također, izraditi Plan vrednovanja (evaluacije) LRS koji bi trebao odgovoriti najmanje na sljedeća pitanja: Koji su ciljevi LAG-a za vrednovanje LRS?; Procjena dodane vrijednosti LEADER-a; Elementi upravljanja i koordinacije za rad LAG-a i proces provedbe LRS; Posebne teme LRS ili teme koje LAG želi ocijeniti zatim podatci potrebni za vrednovanje LRS (što je povezano s Planom pokazatelja i njihova praćenja) te koji su alati i metode koje će koristiti, rokovi vrednovanja i relevantne prekretnice kao i pristup priopćavanju aktivnosti/nalaza vrednovanja javnosti te koji su resursi potrebni. Vrednovanje LRS provest će se najmanje 2 puta tijekom trajanja LRS. Isto tako, LAG će sudjelovati u svakom vrednovanju intervencije LEADER ili SP ZPP-a koje će se provoditi sa nacionalne razine.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Naziv pokazatelja rezultata ZPP (RI)	Naziv mjerne jedinice	Mjerna jedinica	Intervencija LRS (naziv i/ili kod)	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R.3 Digitalizacija poljoprivrede	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj poljoprivrednih gospodarstva koji primaju potporu	1.1.	0	0	0	0	0	10	0	10
R.9. Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj poljoprivrednih gospodarstva koji primaju potporu	1.1.	0	0	0	0	0	10	0	10
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	1.1./1.2.	0	0	0	0	0	3	0	3
R.39 Razvoj ruralnoga gospodarstva	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	1.1./1.2.	0	0	0	0	0	11	0	11
R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	1.1./1.2./ 2.1.	0	0	0	0	10	20	0	30
R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	2.1.	0	0	0	0	5.000	0	0	5.000
R.42 Promicanje socijalne uključenosti	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	2.1.	0	0	0	0	30	0	0	30

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Financijski plan prikazuje predviđanje rashoda za provedbu LRS za programsko razdoblje 2023.-2027. kako bi se osigurala proračunska sredstva za zatvaranje programa u godinama 2028.-2029. Financijski plan predstavlja sažeti prikaz alokacija za provedbu zadaća LAG-a i postizanje ciljeva LRS, a time i doprinosa postizanju specifičnih i općih ciljeva SP ZPP-a RH kao i 5. cilja Kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ za LEADER/CLLD. Provedbom financijskog plana LAG doprinosi postizanju ciljeva horizontalnih politika EU (Zeleni plan, digitalna tranzicija, Dugoročna vizija za ruralna područja, Pametna sela i dr.). Financijski plan sažeto prikazuje vrijednost za novac i izravno je povezan sa Akcijskim planom provedbe LRS. Financijski plan sadrži postotak ukupne financijske alokacije LRS potreban za njezinu provedbu putem projekata razvojnih dionika u okviru alokacija za tri intervencije LRS u ukupnom iznosu od 70% ukupne alokacije dodijeljene LAG-u za programsko razdoblje 2023.-2027. Uključuje predviđanje iznosa za prihvatljive troškove projekata lokalnih razvojnih dionika za postizanje ciljeva LRS i ostvarivanje njezine dodane vrijednosti.

Za projekte suradnje (njihovu pripremu i provedbu), a koje će provoditi LAG, predviđeno je do 5% ukupne alokacije.

Za aktivnosti koje se odnose na tekuće troškove i animaciju, odnosno upravljanje provedbom LRS, kojih je isključivi korisnik LAG, planom je predviđeno maksimalno dopuštenih 25% ukupne alokacije. Troškovi animacije odnose se na aktivnosti promicanja LRS i jačanje kapaciteta šire lokalne zajednice kao i potencijalnih nositelja (promotora) projekata za provedbu LRS. Posebna pažnja će se posvetiti jačanju kapaciteta dionika koji do sada nisu imali koristi od financiranja iz programa LEADER kao i osjetljivih skupina društva. Tekući, odnosno administrativni troškovi odnose se na prihvatljive operativne troškove LAG-a povezane sa provedbom LRS, što uključuje troškove plaća djelatnika LAG-a, režijske troškove, promidžbu, komunikaciju, financijsko upravljanje i reviziju te praćenje i evaluaciju provedbe LRS.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)								
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projektne doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00	20,00	16,00
1.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00	20,00	16,00
2.1	0,00	0,00	0,00	0,00	30,00	0,00	0,00	30,00	30,00
Tekući troškovi i animacija	0,00	4,00	4,00	4,00	4,00	5,00	4,00	25,00	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	3,00	0,00	5,00	n/p
UKUPNO	0,00	4,00	4,00	6,00	34,00	48,00	4,00	100,00	62,00

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan predstavlja nacrt načina na koji LAG predlaže rješavanje prioritetnih razvojnih potreba i korištenje vlastitog razvojnog potencijala, kako je utvrđeno procesom izrade LRS. On daje okvir za provedbu LRS definiranjem dinamike otvaranja natječaja LAG-a za prikupljanje i odabir projekata (operacija) lokalnih razvojnih dionika područja. On daje dinamički okvir za potporu postizanja ciljeva LRS a time i ciljeva SP ZPP-a te drugih povezanih i horizontalnih politika EU. Akcijski plan integriran je s okvirom za praćenje pokazatelja te postizanje rezultata LRS putem aktivnosti obuhvaćenih sa tri strateške intervencije.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj natječaja LAG-a							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
1.1	0	0	0	1	0	0	0	1
1.2	0	0	0	1	0	0	0	1
2.1	0	0	1	0	0	0	0	1
UKUPNO	0	0	1	2	0	0	0	3

PRILOZI

Prilog 1.

Literatura

- Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027.
- Strategija razvoja poljoprivrede do 2030.
- Nacionalna razvojna strategija RH do 2030.
- Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske
- Evaluacija LEADER-a/CLLD-a, Smjernice; Europska komisija
- Plan razvoja Koprivničko-križevačke županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine
- Uputa za izradu LRS i LAG intervencija 2023. - 2027.
- Lokalna razvojna strategija LAG-a „Podravina“ za razdoblje 2014. - 2020. (s produžetkom trajanja do 2022.)

Prilog 2.

Tablica 1. Naselja jedinica lokalne samouprave u sastavu LAG-a „Podravina“

Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS		Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju		Površina JLS km²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km²)		Broj kućanstava u JLS	
	2011	2021		2011	2021		2011	2021	2011	2021
Drnje	1863	1533	Botovo	272	232	29,65	62,9	51,7	616	524
			Drnje	970	805					
			Torčec	621	496					
Đurđevac	8264	7378	Budrovac	373	277	157,19	52,47	46,94	2733	2550
			Čepelovac	345	302					
			Đurđevac	6349	5834					
			Grkine	131	121					
			Mičetinac	207	146					
			Severovci	142	92					
			Sirova Katalena	281	226					
			Suha Katalena	337	285					
			Sveta Ana	99	95					
Đelekovec	1533	1281	Đelekovec	1192	990	25,89	58,9	49,48	531	483
			Imbriovec	341	291					
Ferdinandovac	1750	1415	Ferdinandovac	1676	1352	49,25	35,17	28,73	565	476
			Brodić	74	63					
Gola	2431	2078	Gola	885	779	76,33	31,65	27,22	741	665
			Gotalovo	344	281					
			Novačka	381	343					
			Otočka	238	214					
			Ždala	583	461					
Hlebine	1304	1180	Gabajeva Greda	149	124	30,95	42	38,13	433	382

			Hlebine	1155	1056					
Kalinovac	1597	1297	Batinske	98	69	35,55	46	36,48	535	444
			Kalinovac	1463	1194					
			Molvice	36	34					
Kloštar Podravski	3306	2749	Budančevica	527	396	51,47	64	53,41	1051	932
			Kloštar Podravski	1532	1281					
			Kozarevac	560	486					
			Prugovac	687	586					
Koprivnički Bregi	2381	1968	Glogovac	924	764	34,98	72,8	56,26	779	648
			Jeduševac	116	86					
			Koprivnički bregi	1341	1118					
Koprivnički Ivanec	2121	1798	Botinovec	176	163	32,96	64,02	54,55	667	581
			Goričko	141	121					
			Koprivnički Ivanec	1193	997					
			Kunovec	488	401					
			Pustakovec	123	116					
Molve	2189	1767	Čingi Lingi	9	19	46,53	47,15	37,98	667	564
			Molve	1432	1195					
			Molve Grede	280	199					
			Repaš	468	354					
Novigrad Podravski	2872	2300	Borovljani	237	187	64,62	51,5	35,59	952	832
			Delovi	250	169					
			Javorovac	75	57					
			Novigrad Podravski	1914	1577					
			Plavšinac	140	126					
			Srdinac	18	16					
			Vaislav	238	168					
Novo Virje	1216	1026	Novo Virje	1216	1026	35,98	33,85	28,52	392	337
Peteranec	2704	2300	Komatnica	61	44	51,77	52,15	44,43	876	764
			Peteranec	1431	1240					
			Sigetec	1212	1016					

Podravske Sesvete	1630	1446	Podravske Sesvete	1630	1446	29,47	56,87	49,07	554	488
Virje	4587	3842	Virje	3302	2811	78,55	58,38	48,91	1558	1306
			Donje Zdjelice	74	63					
			Hampovica	268	215					
			Miholjanec	295	244					
			Rakitnica	136	107					
			Šemovci	512	402					
Ukupno LAG	**41.748**	**35.358**	**60**	**41.748**	**35.358**	**831,14**	**51,86**	**42,96**	**13.650**	**11.976**

Prilog 3.

Tablica 2. Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a „Podravina“

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	Nematerijalno kulturno dobro
Drnje	Orgulje u crkvi Rođenja Marijina				glazbeni instrumenti		
	Crkva sv. Stjepana Kralja	sakralne građevine					
Đurđevac	Sakralni inventar crkve sv. Rozalije					sakralna/religijska zbirka	
	Priprema tradicijskog kolača - pogača z oreji						znanje i vještine
	Tradicija esperanta u Hrvatskoj						usmena predaja, izričaji i govori
	Umijeće ukrašavanja uskršnjih jaja - pisanica u Podravini						znanje i vještine
	Orgulje u crkvi sv. Jurja				glazbeni instrumenti		
	Preša za vosak				etnografski predmet		
	Crkva Žalosne Gospe	sakralne građevine					
	Crkva sv. Elizabete	sakralne građevine					

	Legenda o picokima						usmena predaja, izričaji i govori
	Crkva Blažene Djevice Marije od Ružarija	sakralne građevine					
	Crkva Presvetog Srca Isusova	sakralne građevine					
	Stari grad Đurđevac	vojne i obrambene građevine					
	Crkva sv. Jurja mučenika	sakralne građevine					
Đelekovec	Umijeće ukrašavanja uskršnjih jaja - pisanica u Podravini						znanje i vještine
	Crkva sv. Emerika	sakralne građevine					
	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župni dvor	sakralni kompleksi					
	Inventar crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije					sakralna/religijska zbirka	
Ferdinandovac	Crkva sv. Ferdinanda kralja	sakralne građevine					
Gola	Etnografska zbirka Večenaj					etnografska zbirka	
	Crkva sv. Tri kralja	sakralne građevine					
	Orgulje u crkvi sv. Tri Kralja	glazbeni instrumenti					

	Tradicijska okućnica	stambeno-gospodarske građevine					
	Crkva Presvetog Trojstva	sakralne građevine					
	Arheološko nalazište Ždala-Telek			kopnena arheološka zona/nalazište			
Hlebine	Slikanje uljanim bojama na staklu u maniri naive "Hlebinske slikarske škole"						znanje i vještine
	Slika "Rogati konj"				likovna umjetnost		
	Crkva sv. Katarine i župni dvor	sakralni kompleksi					
	Orgulje u crkvi sv. Katarine				glazbeni instrumenti		
	Inventar crkve sv. Katarine					sakralna/religijska zbirka	
	Galerija naivne umjetnosti Hlebine i društveni dom	javne građevine					
	Arheološko nalazište "Svetinjski breg"			kopnena arheološka zona/nalazište			
Kalinovac	Orgulje u crkvi sv. Luke				glazbeni instrumenti		
	Zgrada Zavičajnog muzeja	javne građevine					
Kloštar Podravski	Orgulje u crkvi sv. Benedikta i Žalosne Gospe				glazbeni instrumenti		

	Crkva sv. Benedikta i Žalosne Gospe	sakralne građevine					
	Crkva sv. Barbare	sakralne građevine					
	Arheološko nalazište "Kaštel Gorbonuk"			kopnena arheološka zona/nalazište			
	Inventar Crkve sv. Benedikta i Žalosne Gospe					sakralna/religijska zbirka	
	Pil Bijeg u Egipat	sakralno obilježje u prostoru					
Koprivnički Bregi	Priprema slastice bregofska pita						znanje i vještine
	Crkva sv. Velikomučenika Georgija	sakralne građevine					
	Crkva sv. Roka	sakralne građevine					
Koprivnički Ivanec	Priprema slastice bregofska pita						znanje i vještine
	Crkva sv. Velikomučenika Georgija	sakralne građevine					
	Crkva sv. Roka	sakralne građevine					
Molve	Umijeće ukrašavanja uskršnjih jaja - pisanica u Podravini						znanje i vještine

	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	sakralne građevine					
	Orgulje u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije				glazbeni instrumenti		
	Skulptura Majka Božja Molvarska				sakralni/religijski predmet		
Novigrad Podravski	Crkva sv. Klare	sakralne građevine					
	Crkva Rastanka Sv. Apostola	sakralne građevine					
	Orgulje u crkvi Rastanka sv. Apostola				glazbeni instrumenti		
Novo Virje	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Peteranec	Inventar crkve sv. Petra i Pavla					sakralna/religijska zbirka	
	Orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla				glazbeni instrumenti		
	Umijeće ukrašavanja uskršnjih jaja - pisanica u Podravini						znanje i vještine
	Crkva sv. Marka Evanđelista i župni dvor	sakralni kompleksi					
	Crkva sv. Petra i Pavla i župni dvor	sakralne građevine					
Podravske Sesvete	Umijeće ukrašavanja uskršnjih jaja - pisanica u Podravini						znanje i vještine

	Orgulje u crkvi Svih Svetih				glazbeni instrumenti		
	Crkva Svih Svetih	sakralne građevine					
Virje	Inventar crkve sv. Jakova					sakralna/religijska zbirka	
	Priprema tradicijskog kolača - podravska mazanica						znanje i vještine
	Orgulje u crkvi sv. Martina				glazbeni instrumenti		
	Orgulje u crkvi sv. Andrije				glazbeni instrumenti		
	Memorijalna zbirka Josip Turković					etnografska zbirka	
	Crkva sv. Križa	sakralne građevine					
	Crkva sv. Martina	sakralne građevine					
	Crkva sv. Mihaela Arkanđela	sakralne građevine					
	Crkva sv. Jakova i groblje	sakralni kompleksi					
	Zgrada stare škole	javne građevine					
Ukupno LAG	**72**	**35**		**3**	**14**	**8**	**12**